

MUNKAVÉDELMI SZABÁLYZAT

BME Természettudományi Kar Atomfizika Tanszék

Véleményező-egyetértő nyilatkozatok:	
Munkavédelmi szolgáltató Kubikné Siroki Ágnes	dátum: 2024. 04. 30. aláírás: <i>Ágnes Siroki</i>
Foglalkozás-éü-i szolgáltató: Hungária Med-M Kft.	dátum: <i>2024. 05. 13.</i> aláírás: <i>Koppa Pál</i>

	Készítette	Jóváhagyta	Hatálybalépés és dátuma:
Aláírás:	<i>Ágnes Siroki</i>	<i>Koppa Pál</i>	2024. 05. 14.
Név:	Kubikné Siroki Ágnes munkavédelmi szolgáltató	Koppa Pál tanszékvezető egyetemi tanár	Példány sorszáma:
Dátum:	2024. 04. 30.	2024. 05. 13.	

Tartalomjegyzék

1.	A MUNKAVÉDELMI TEVÉKENYSÉG IRÁNYÍTÁSI ÉS ELLENŐRZÉSI RENDSZERE.....	5
	A Tanszékvezető munkavédelmi feladatai és hatásköre.....	5
	A szervezeti egységek vezetőiének munkavédelmi feladatai és hatásköre	5
	A munkavédelmi megbízott felelősségi- és feladatköre	7
	Az alvállalkozó munkavédelmi feladatai és hatásköre.....	7
	Az alvállalkozók munkavédelmi feladatai.....	8
	A munkavállalók munkavédelmi feladatai.....	8
2.	MUNKAESZKÖZÖKRE VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK	10
2.1.	Általános követelmények	10
2.2.	A munkaeszköz megfelelése	10
2.3.	Magyar nyelvű üzemeltetési dokumentáció, használati utasítás.....	11
2.4.	Munkaeszköz üzembe helyezése, használatba vétele	11
2.5.	Az üzemeltetni kívánt munkaeszköz lehet veszélyes és nem veszélyes.....	12
2.6.	Munkaeszközök időszakos vizsgálata.....	14
2.7.	Veszélyesnek nem minősülő munkaeszközök	14
2.8.	Soron kívüli ellenőrzés.....	15
2.9.	Villamos táplálású munkaeszközök	15
2.10.	Munkaeszközök ellenőrzése.....	16
2.11.	Munkaeszközzel történő munkavégzés.....	17
2.12.	A munkaeszköz indítása.....	18
2.13.	A munkaeszközzel történő munkavégzés	18
2.14.	Rendellenes működés, veszélyhelyzet	18
2.15.	A munkaeszköz leállítása	19
2.16.	A munkaeszköz leállítása utáni teendők	20
2.17.	A munkaeszköz karbantartása.....	21
3.	LÉTESÍTMÉNYEKRE, MUNKAHELYEKRE VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK	22
3.1.	A munkahelyek kialakítása	22
3.2.	Ivóvíz	23
3.3.	Levegő	24
3.4.	Világítás	25
3.5.	Hőmérséklet	26
3.6.	Zaj, rezgés	27
3.7.	Kijáratok, nyílászárók	27
3.8.	Szociális helyiségek	29
3.9.	Elsősegélyhelyek	30
3.10.	Közlekedési utak kialakítása	31
3.11.	Leeső tárgyak	32
3.12.	Létrák használata munkahelyen	33
3.13.	Villamos biztonság	33
3.14.	Biztonsági jelzések	34
3.15.	Munkát végző személyek minimális létszáma	34
3.16.	Egyedüli munkavégzés tilalma	35
3.17.	Rendfenntartás	35
3.18.	A munkahely ellenőrzése	36
4.	A FOGLALKOZTATHATÓSÁG SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	37

4.1.	Egészségügyi alkalmasság.....	37
4.2.	Előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatot kell végezni.....	38
4.3.	Időszakos alkalmassági vizsgálaton kell részt venni, a munkaköri alkalmasság újbóli véleményezése céljából	38
4.4.	Soron kívüli munkaköri vagy szakmai alkalmassági vizsgálatot kell végezni.....	39
4.5.	A munkáltató kezdeményezésére záró vizsgálatot kell végezni.....	39
4.6.	A foglalkoztathatósági vizsgálatról	39
4.7.	Munkára képes állapot.....	40
4.8.	Magatartási szabályok	40
4.9.	Szakmai ismeretek.....	40
4.10.	Munkavédelmi ismeretek	41
5.	Kollektív védelem	42
5.1.	Kollektív műszaki védelem biztonsági berendezések alkalmazásával.....	43
5.2.	Biztonsági berendezések fajtái	43
5.3.	Biztonsági berendezések kialakításával kapcsolatos követelmények	44
5.4.	A kialakítás általános szabályai.....	44
5.5.	A védőburkolat	45
5.6.	A védőberendezés.....	46
5.7.	Kezelőterek kialakítása.....	46
6.	Egyéni védőeszközök	46
6.1.	Az egyéni védőeszközökre vonatkozó általános követelmények.....	46
6.2.	Az egyéni védőeszköz fogalma	47
6.3.	Veszély típusok ⁴⁸	
6.4.	Az egyéni védőeszközök dokumentumai	49
6.5.	Az egyéni védőeszköz biztosításának rendje	51
6.6.	A munkáltatók egyéni védőeszköz juttatással kapcsolatos feladatai	51
6.7.	A munkavállalók és képviselőik egyéni védőeszköz juttatással kapcsolatos jogai és kötelezettségei	53
6.8.	Az egyéni védőeszközök szükségességének meghatározása	54
6.9.	Az egyéni védőeszközök forgalomba hozásának szabályai	54
6.10.	A védőeszközök használatának oktatása	55
6.11.	Az egyéni védőeszközök használatának ellenőrzési szabályai	56
6.12.	Az egyéni védőeszközök időszakos felülvizsgálata	57
6.13.	Az egyéni védőeszköz kiadása, nyilvántartása.....	57
7.	Kézi anyagmozgatás, raktározás, tárolás szabályai	58
8.	Munkavédelmi oktatás.....	62
8.1.	A munkavédelmi oktatás alapelvei, céljai, tartalma.....	62
8.2.	A munkavédelmi oktatás.....	63
	<i>Ismétlődő munkavédelmi oktatás</i>	<i>64</i>
	<i>Rendkívüli munkavédelmi oktatás.....</i>	<i>64</i>
8.3.	A munkavédelmi oktatás szabályozása.....	65
8.4.	A munkavédelmi oktatás főbb szempontjainak összefoglalása.....	66
	MUNKAVÉDELMI OKTATÁS	66
9.	Veszélyes anyagokkal/keverékekkel történő munkavégzés.....	67
10.	Melléklet.....	69

BEVEZETÉS

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (továbbiakban Mvt.) és annak végrehajtására kiadott 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet (továbbiakban: Vhr.), valamint az e tárgyban megjelent irányelvek és állásfoglalások alapján, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos feladatok, a következők szerint kerülnek szabályozásra:

A Természettudományi Kar Atomfizika Tanszékének Munkavédelmi Szabályzata (továbbiakban: MVSZ) alkalmazásában a munkavédelem: a munkavégzésre vonatkozó egészségügyi és biztonsági követelmények, valamint e célnak megvalósítására szolgáló szervezési, intézkedési előírások rendszere és azok végrehajtása.

Az MVSZ területi és személyi hatálya kiterjed:

- a Természettudományi Kar Atomfizika Tanszékének mindennemű munkahelyére,
- az alkalmazotti (közalkalmazotti) jogviszonyra, a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyra, egyéb megbízás alapján végzett munkára, továbbá szervezett társadalmi munka keretében végzett tevékenységre és azzal összefüggésben tevékenységet végző személyre,
- szabályozott feltételek között, a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyekre.

Az MVSZ időbeli hatálya határozatlan időre szól és visszavonásig érvényes.

1. A munkavédelmi tevékenység irányítási és ellenőrzési rendszere

A Tanszékvezető munkavédelmi feladatai és hatásköre

- Felelős a tanszék egész területén a munkavédelem megszervezéséért, irányításáért, ellenőrzéséért, valamint a dolgozók testi épségéért, egészségük megóvásáért és az előírásokban meghatározott szociális ellátottságuk biztosításáért.
- Gondoskodik a munkáltató egész területén a munkavédelmi feladatok meghatározásáról, valamint a végrehajtás irányításáról és ellenőrzéséről.
- Feladata az egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítása, amely kiterjed a munkafolyamatokra, a technológiákra, a munkatervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra és a munkakörnyezeti tényezők hatására.
- Az MVSZ-ben meghatározza a munkahelyekre, a munkatevékenységekre vonatkozó munkavédelmi rendelkezéseket, a végrehajtásuk módját, a vezetők és a beosztott dolgozók munkavédelmi feladatait, valamint a munkavédelmi eljárási szabályokat. (Mvt. 11.-12. §.)
- Az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek meglétéről, ezek javítására tett intézkedések hatékonyságáról, valamint a munkavédelmi előírások és a vezetők hatáskörébe utalt feladatok végrehajtásáról – évente egy alkalommal – személyesen is meggyőződik.
- Gondoskodik a veszélyes- munkahely, munkaeszköz, technológia üzemeltetésének írásbeli elrendeléséről az Mvt. 21§ (1) bekezdése alapján. (Munkavédelmi üzembe helyezés.)
- Gondoskodik a technológiai, műveleti, kezelési és karbantartási utasítások előírásainak megfelelő elvégeztetéséről, a folyamatokhoz szükséges betanító tanfolyamok megszervezéséről.
- Biztosítja a munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések bejelentését, kivizsgálását, valamint a hasonló esetek megelőzéséhez szükséges – műszaki, egészségügyi, szervezési jogi és egyéb – intézkedések meglétét.
- Biztosítja a dolgozók munkavédelemmel kapcsolatos észrevételeinek, javaslatainak érdemi elbírálását, és a munkavállalók törvényben biztosított jogainak érvényesülését.
- Biztosítja az előzetes-, az időszakos- és a soronkívüli munkavédelmi oktatás megtartását.
- Gondoskodik az időszakos biztonsági felülvizsgálatok rendszeres elvégeztetéséről.

A szervezeti egységek vezetőiének (labor- és műhelyvezetők) munkavédelmi feladatai és hatásköre

- Közvetlenül felelős az irányítása alá tartozó területen a munkavédelmi előírások betartásáért, betartatásáért, ellenőrzéséért, valamint a dolgozók testi épségéért, egészségük megóvásáért és az előírásokban meghatározott szociális ellátásuk biztosításáért.
- Minden új munkavállaló esetében, a munkavégzés megkezdése előtt, az irányítása alá tartozó dolgozóknak ismerteti a munka sajátosságait, a lehetséges veszélyforrásokat és a megelőzés lehetőségeit.
- Gondoskodik arról, hogy minden munkafolyamathoz tartozó technológiai utasítás a munkaterületen rendelkezésre álljon.
- A munkavégzés folyamán, szükség szerinti gyakorisággal ellenőrzi a munkavégzés körülményeit és haladéktalanul intézkedéseket tesz a hiányosságok megszüntetésére.

- Napi munkavégzése során ellenőrzi a dolgozók munkavégzésre alkalmas állapotát és szükség esetén intézkedik.
- Saját területén köteles a munkavédelmi előírások megszegőit felelősségre vonni, illetve a szükséges intézkedést kezdeményezni.
- Végrehajtja a kockázatértékelésben kiadott utasításokat, valamint részt vesz annak elkészítésében.
- Köteles részt venni a felettesei által tartott munkavédelmi szemléken.
- Végrehajtja a rendszeres alkoholszondás ellenőrzéseket, felelősségre vonja azt, akiről bebizonyosodik, hogy alkoholos befolyás alatt áll. Az alkoholos befolyásoltság alatt álló dolgozót köteles eltiltani a munkavégzéstől, az eltiltás idejére munkabér nem folyósítható.
- Halálos-, súlyos-, munkabaleset esetén gondoskodik arról, hogy a helyszín az illetékes hatósági szervek megérkezéséig érintetlenül maradjon.
- A bekövetkező munkabalesetet a tanszékvezetőnek azonnal jelenti.
- Azonnali jelentési kötelezettség áll fenn, ha a munkabaleset:
 - a sérült halálát,
 - életveszélyes sérülést,
 - súlyos csontvelői sérülést,
 - érzékszerv elvesztését,
 - beszélni való képesség elvesztését, vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.
- Amennyiben a megkötött szerződésben másképp nem rendelkeznek, a munkáltatóval munkaviszonyban nem álló, de a munkáltató területén engedéllyel tevékenységet végző idegen személyeket oktatja a Tanszék területén kötelező magatartási szabályokra és a baleseti veszélyforrásokra.
- A munkahelyre és a munkafolyamatokra vonatkozó technológiai és munkavédelmi előírásokat érvényre juttatja.
- A munkavédelmi szemléken az ellenőrzési naplóba bejegyzettek alapján, a hatáskörébe tartozó intézkedéseket végrehajtja.
- A munkavédelmi vonatkozású jelentősebb eseményeket a munkavédelmi ellenőrzési naplóba bejegyzi.
- Gondoskodik arról, hogy minden gép rendelkezzen a jogszabályban előírt dokumentációval. Hiány esetén azok pótlására intézkedést tesz.
- Részt vesz az üzembe helyezési eljárásokon.

Ellenőrzési kötelezettségei:

- A veszélyes munkafolyamatokat rendszeresen ellenőrzi, szükség esetén intézkedik.
- Műszak közben ellenőrzi a munkavégzést, a védőeszközök meglétét és használatát. Azt a dolgozót, aki az előírt védőeszközt figyelmeztetés ellenére sem használja, a munkavégzéstől eltiltja.
- Rendszeresen ellenőrzi a gépek, berendezések, készülékek és kéziszerszámok állapotát.
- Ellenőrzi az egyéni védőeszközök meglétét és rendeltetésszerű használatát. A meghibásodott védőeszközök cseréjéről haladéktalanul gondoskodik.

- Folyamatosan ellenőrzi az anyagok munkaterületen történő tárolását.
- Rendkívüli esemény bekövetkezése esetén, azonnal értesíti az érintetteket, az MVSZ-ben előírtak szerint.

A munkavédelmi megbízott felelősségi- és feladatköre

- Felelős az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek meghatározásáért és megvalósításáért.
- A tanszékvezető irányítása alatt tevékenykedik az általános szabályozás és a munkáltató egészségére vonatkozó oktatási, szervezési kérdéseiben, valamint a gépek üzembe helyezésével kapcsolatban.
- A tanszékvezető irányítása alatt tevékenykedik a munkahelyi ellenőrzésekkel és a munkahelyi balesetek vizsgálatával kapcsolatban.
- Gondoskodik arról, hogy a dolgozók elsajátítsák mindazokat a tudnivalókat, melyek munkájuk biztonságos végzéséhez szükségesek.

Feladatai:

- Az MVSZ jóváhagyásra való előterjesztése, karbantartása, véleményezése.
- Folyamatosan köteles - a tevékenységre vonatkozóan - a jogszabályokat, szabványokat figyelemmel kísérni.
- Felelős a Tanszék kockázatelemzési, kockázatértékelési tevékenységének munkavédelmi szempontból történő szakszerű elkészítéséért (Mvt. 54.§.).
- A munkavédelmi szemlék megszervezése, a szemlejegyzőkönyv elkészítése, a feltárt szabálytalanságok és hiányosságok megszüntetése érdekében az intézkedések kidolgozása és a végrehajtás ellenőrzése.
- A munkabalesetek bejelentése, kivizsgálása, nyilvántartása.
- A munkavédelmi oktatásokhoz a tematika összeállítása,
- A munkavédelmi oktatások (előzetes-, ismétlődő-, rendkívüli-, pót-) megtartása, illetve ezek hatékonyságának, szakszerűségének ellenőrzése.
- A munkahelyek, valamint a munkaeszközök esetenkénti ellenőrzése,
- A gépekre, munkaeszközökre, technológiára vonatkozó időszakos biztonsági felülvizsgálatok bonyolítása, illetve megtörténtének ellenőrzése (Mvt. 21. 23.§.).
- A dolgozók munkavégzésre alkalmas állapotának szűrőpróba szerű ellenőrzése.
- A munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok bonyolítása.
- A munkahelyi elsősegélynyújtó helyek felszereltségének ellenőrzése.
- Felelős a munkakörönként alkalmazandó egyéni védőeszközök meghatározásában, kiválasztásában, a megfelelés figyelemmel kísérésében (Mvt. 56.§.).

Az alvállalkozó munkavédelmi feladatai és hatásköre

- Amennyiben valamely üzemrészben más gazdálkodó szervezet dolgozóinak kell munkát végezni, a Tanszék a biztonsági követelményeknek megfelelően köteles a munkaterületet átadni.
- Azokon a munkahelyeken, ahol egyidejűleg több gazdálkodó szervezet dolgozói végeznek munkát, a munkavédelmi feladatok koordinálása a felek által szerződésben megjelölt

munkáltató, ilyen kikötés hiányában a fővállalkozó, vagy ha ilyen nincs akkor annak a felelőssége, akinek a területén a munkavégzés folyik.

- Több gazdálkodó szervezet által azonos munkahelyen – időben egymás után történő munkavégzés esetén a munkaterületet, a munkavédelmi követelmények teljesítésére vonatkozó – írásos nyilatkozattal kell átadni, illetőleg átvenni.
- Alvállalkozói kivitelezésnél – amennyiben alapvető térbeli, illetve működésbeli elhatárolás biztosítható – az alábbi pontokat ajánlatos beépíteni a felek között megkötendő szerződésbe:
Minimálisan teljesítendő biztonságtechnikai követelmények:
 - a vállalkozónak – a megrendelő ez irányú koordinációs jogainak figyelembevételével – saját tevékenysége körében gondoskodnia kell a reá vonatkozó munkavédelmi szabályok és utasítások betartásáról, ezen belül:
 - az előzetes és ismétlődő, valamint a soronkívüli munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokról,
 - a munkavédelmi oktatás megtartásáról,
 - a munkafolyamatokhoz szükséges védőfelszerelések biztosításáról,
 - a munkafolyamatok rendszeres műszaki és biztonságtechnikai ellenőrzéséről,
 - a munkabalesetek bejelentéséről, kivizsgálásáról, nyilvántartásáról, a megrendelő egyidejű értesítése mellett.

Az alvállalkozók munkavédelmi feladatai

- A Tanszék munkaterületein az alvállalkozó(k) vállalkozási szerződés alapján végezhetik tevékenységüket.
- A Tanszék és az alvállalkozó között vállalkozási szerződés jön létre, amely tartalmazza a feltételeket, a felek jogait, kötelezettségeit, a szerződés tárgyát. A szerződésnek részét kell képeznie a Tanszék által készített kivitelezési/megvalósulási tervnek, amely tartalmazza a kivitelezéssel/megvalósulással kapcsolatos technológiai utasításokat.
- Az alvállalkozó köteles a tevékenység megkezdése előtt írásban megbízott irányító személyt kijelölni, feladatát meghatározni.
- A kijelölt irányító személynek megfelelő ismeretekkel, képzettséggel, jártassággal kell rendelkeznie. Az irányító személyt el kell látni a munkavégzéshez szükséges információval.
- Gondoskodnia kell a saját tulajdonában lévő, vagy az általa bérelt munkaeszközök (gépek, berendezések) munkavédelmi szempontú üzembe helyezéséről, használatba vételéről, időszakos felülvizsgálatáról, időszakos biztonsági felülvizsgálatáról és karbantartásáról.

A munkavállalók munkavédelmi feladatai

- A munkavállaló csak munkára képes állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásban meghatározottaknak megfelelően végezhet munkát.
- A tevékenysége megkezdése előtt, köteles munkavédelmi oktatáson részt venni, az oktatáson elhangzottakat, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében elsajátítani, továbbá a munkáltató által írásban kiadott munkavédelmi dokumentumokat, kockázatértékeléseket (papír alapú, vagy digitális úton) megismerni.

- Ha a munkavállalónak a tevékenysége végzéséhez – jogszabályban előírt – szakképesítéssel kell rendelkeznie, úgy annak igazolására a szakképesítést igazoló dokumentumát, a munka megkezdését megelőzően köteles bemutatni a munkáltatónál.
- Köteles a munkaterületen a kockázatok megelőzése céljából hozott megelőző intézkedéseket betartani.
- A munkavállaló köteles munkatársaival együttműködni, és munkáját úgy végezni, hogy ez saját, vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse. Így különösen köteles:
 - a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződni, azt rendeltetésének megfelelően és a munkáltató utasítása szerint használni, a számára meghatározott karbantartási feladatokat elvégezni;
 - az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni;
 - a munkavégzéshez az egészséget és a testi épséget nem veszélyeztető ruházatot viselni;
- a munkaterületén a fegyelmet, a rendet és a tisztaságot megtartani;
 - a munkája biztonságos elvégzéséhez szükséges ismereteket elsajátítani és azokat a munkavégzés során alkalmazni;
 - a részére előírt orvosi - meghatározott körben pályaalkalmassági - vizsgálaton részt venni;
 - a veszélyt jelentő rendellenességről, üzemzavarról a munkáltatót azonnal tájékoztatni, a rendellenességet, üzemzavart tőle elvárhatóan megszüntetni, vagy erre intézkedést kérni a felettesétől;
 - a balesetet, sérülést, rosszulletet azonnal jelenteni.
- A munkavállaló önkényesen nem kapcsolhatja ki, nem távolíthatja el és nem alakíthatja át a biztonsági berendezéseket.
- A munkavállaló jogosult megkövetelni a munkáltatójától:
 - az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a veszélyes tevékenységhez a munkavédelemre vonatkozó szabályokban előírt védőintézkedések megvalósítását;
 - az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésére bocsátását, a betanuláshoz való lehetőség biztosítását;
 - a munkavégzéshez munkavédelmi szempontból szükséges felszerelések, munka- és védőeszközök, az előírt védőital, valamint tisztálkodószerek és tisztálkodási lehetőség biztosítását.
- A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal az életét, az egészségét, vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. Ha a munkáltató utasításának teljesítésével másokat veszélyeztetne közvetlenül és súlyosan, a teljesítését meg kell tagadnia.

2. Munkaeszközökre vonatkozó követelmények

2.1. Általános követelmények

A kutatási-fejlesztési-oktatási és az azzal kapcsolatos tevékenységek során csak olyan munkaeszköz használható, amely rendelkezik:

- EK-megfeleléségi nyilatkozattal, illetve a megfelelőséget tanúsító egyéb dokumentummal (pl. tanúsítvány),
- magyar nyelvű üzemeltetési dokumentációval, vagy használati utasítással,
- érvényes munkavédelmi szempontú vizsgálatokkal,
- munkahigiénés mérésekkel (levegőtisztaság, zajexpozíció, rezgés-expozíció stb.),
- munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálatokkal, időszakos vizsgálatokkal,
- villamos táplálású munkaeszköz esetén biztonsági felülvizsgálattal, szerelői ellenőrzéssel,
- ha szükséges hatósági engedéllyel,
- a Tanszék által elrendelt munkavédelmi üzembehelyezési, illetve használatba vételi engedéllyel.

A munkaeszköz kielégíti az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit a hatályos jogszabályokban és szabványokban foglaltak alapján, biztonságosan:

- azonosítható,
- üzemeltethető,
- kezelhető,
- karbantartható,
- villamos táplálású munkaeszköz esetén, biztosítva van a munkavállalók és a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyek áramütés elleni védelme mind üzemszerű körülmények, mind meghibásodás esetén,
- nem okoz tűz- vagy robbanásveszélyt.

Munkaeszköznek tekintendő minden gép, készülék, szerszám, vagy berendezés, amelyet a tanszék tevékenysége során alkalmaznak, vagy azzal összefüggésben használnak (kivéve: az egyéni védőeszköz).

2.2. A munkaeszköz megfelelősége

Munkaeszközt üzembe helyezni, illetve használatba venni csak abban az esetben szabad, ha az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit kielégíti, és rendelkezik az adott munkaeszközre, mint termékre, külön jogszabályban meghatározott EK-megfeleléségi nyilatkozattal, illetve a megfelelőséget tanúsító egyéb dokumentummal (pl. tanúsítvány).

EK-megfeleléségi nyilatkozat: a gyártó vagy az Európai Gazdasági Térségben (a továbbiakban: EGT) letelepedett meghatalmazott képviselője írásbeli nyilatkozata arról, hogy a gép vagy a külön forgalmazott biztonsági berendezés megfelel a jogszabályban előírt biztonsági előírásoknak.

EK-típusvizsgálati tanúsítvány: a bejelentett szervezet által kiadott dokumentum annak igazolására, hogy a gép típusmintája a jogszabályban előírt biztonsági előírásoknak megfelel.

2.3. Magyar nyelvű üzemeltetési dokumentáció, használati utasítás

A munkaeszköz állandó tartozéka a biztonságos használathoz szükséges magyar nyelvű üzemeltetési dokumentáció, vagy használati utasítás, amelyet a gyártó, import esetén az importáló, annak hiányában a Tanszék köteles biztosítani.

Az üzemeltetési dokumentáció a termékszállítási, tárolási, telepítési, kezelési, működési, karbantartási, biztonsági stb. feltételeinek műszaki okmánykészlete.

A dokumentációt a termék beszerzésekor meg kell követelni a gyártótól/szállítótól, amelynek mindig rendelkezésre kell állnia a munkaterületen.

Új munkaeszközöknél a beruházó, meglévőknél a Tanszék kötelessége az üzemeltetési dokumentáció elkészítése (elkészíttetése, beszerzése), illetve felülvizsgálata, szükség esetén megfelelő kiegészítése és módosítása.

Az üzemeltetési dokumentációt az üzemeltetésért felelős vezető hagyja jóvá és azok felülvizsgálatáról, átalakítás utáni módosításáról is gondoskodik.

Üzemeltetőnek kell tekinteni a munkaeszköz tulajdonosát vagy bérlőjét és a munkaeszköz üzemeltetését kiszolgáló személyek munkáltatóját, illetve megbízóját.

2.4. Munkaeszköz üzembe helyezése, használatba vétele

Bármely munkavégzési helyszínen használandó munkaeszköz üzembehelyezése/használatba vétele csak a szükség szerinti munkavédelmi üzembehelyezési eljárás, illetve használatbavételi eljárás elvégzését követően lehetséges.

Az üzembehelyezés, illetve a használatbavétel engedélyezésére a munkaeszközt üzemeltető vezető vagy meghatalmazottja/megbízottja jogosult.

Az üzembehelyezési/használatbavételi engedély kiadását üzembehelyezési/használatbavételi eljárásnak kell megelőznie.

Az üzembehelyezési/használatbavételi eljárásokat megelőző szakvizsgálatokról, hatósági engedélyekről, a munkaeszközhöz tartozó magyar nyelvű leírásokról a gondoskodik.

Az üzembehelyezési/használatbavételi, illetve az előzetes bejárásen részt kell vennie:

- az engedély kiadására jogosult személynek vagy megbízottjának,
- az üzemeltetésért közvetlenül felelős vezetőnek,
- a megbízott munkabiztonsági szaktevékenységet ellátó szakembernek,
- a megbízott munka-egészségügyi szaktevékenységet ellátó szakembernek.

Az üzembehelyezési/használatbavételi engedélynek tartalmaznia kell:

- a munkaeszköz pontos megnevezését, telepítési helyét.
- a munkaeszköz (gép, berendezés, készülék):
- nyilvántartási (gyártási) számát,
- villamos adatait,

- az érintésvédelmi és egyéb mérések eredményeit.
- a tervező, gyártó, kivitelező munkavédelmi nyilatkozatát.
- az elvégzett vizsgálatok eredményeit.
- az engedély jellegét (próbaüzem, ideiglenes, végleges).

Az eddigiekben említettek nem érintik az egyes szakhatóságok engedélyezési jogkörét. Műszeres méréssel kell meggyőződni a munkaeszközök érintésvédelméről, megvilágítási-, zaj- és klimatikus viszonyairól, valamint azokról a környezeti hatásokról, amelyek az üzemelés során az egészségre károsítónak hatnak, vagy környezeti ártalomként jelentkezhetnek.

Tilos üzembehelyezni/használatba venni olyan munkaeszközt, amelyik nem rendelkezik minőségtanúsítással, magyar nyelvű üzemeltetési dokumentációval/használati utasítással.

2.5. Az üzemeltetni kívánt munkaeszköz lehet veszélyes és nem veszélyes.

Veszélyes az a munkaeszköz - a használata során fellépő fizikai, biológiai, kémiai kórosi tényezőket is figyelembe véve -, amelynél a munkavállalók, hatókörben tartózkodók egészsége, testi épsége, biztonsága megfelelő védelem hiányában károsító hatásnak lehet kitéve.

A veszélyes munkaeszköz üzemeltetését (munkavédelmi üzembe helyezés) a tanszékvezetőnek írásban kell elrendelnie.

Veszélyes munkaeszköznek minősülnek:

- az 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 1 sz. mellékletében felsorolt munkaeszközök,
- azok a munkaeszközök, amelyeket szabvány vagy a gyártó cég annak minősít,
- azok a munkaeszközök, amelyek üzemeltetése hatósági engedélyhez kötött,
- azok a munkaeszközök, amelyeket a veszélyesnek nyilvánít.

A munkavédelmi üzembehelyezés az a munkavédelmi eljárás, amelynek során a Tanszék meggyőződik arról, hogy az adott munkaeszköz a munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket kielégíti, ennek alapján az üzemeltetését írásban elrendeli.

A munkavédelmi üzembe helyezés feltétele:

- a munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat,
- a munkavédelmi megfelelőséget igazoló tanúsítás,
- hatósági felügyelet alá tartozó munkaeszköz esetében a hatósági engedély megléte.

A munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat elvégzése munkabiztonsági- és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a munkaeszköz megfelel az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez

szükséges tárgyi, személyi, szervezési, munkakörnyezeti feltételeknek, illetőleg teljesíti a munkavédelemre vonatkozó szabályokban meghatározott, ezek hiányában a tudományos, technikai színvonal mellett elvárható követelményeket.

Veszélyes munkaeszközt annak munkavédelmi üzembehelyezéséig, a Tanszék próba- vagy kísérleti jelleggel – kizáró jogszabályi rendelkezés hiányában – legfeljebb 180 nap időtartamra üzemeltetheti.

A veszélyes munkaeszköz próba- vagy kísérleti jelleggel történő üzemeltetésére kizárólag a próba-, vagy kísérleti jelleggel történő üzemeltetéstől független előzetes vizsgálatok lefolytatását követően kerülhet sor.

Az előbbi rendelkezéseket kell alkalmazni a veszélyes munkaeszköz újraindítása esetén is. Az újraindítás elő feltétele, hogy a veszélyes munkaeszköz megfeleljen legalább az újraindítást megelőző munkavédelmi üzembehelyezés idején hatályos munkavédelmi előírásoknak. Amennyiben a tervezés idején hatályban lévő munkavédelmi előírások az üzembehelyezés időpontjáig olyan mértékben szigorodtak, hogy érvényesítésük aránytalan gazdasági terhet jelentene, az előírás alól a hatáskörrel rendelkező illetékes felügyelet felmentést adhat, ha az az egészséget és a biztonságos munkavégzést nem veszélyezteti.

Újraindítás: az olyan - munkavédelmi szempontból korábban üzembehelyezett – munkaeszköz újbóli üzembehelyezése, amelyet műszaki okból egybefüggően 30 napot meghaladóan nem használtak, vagy amelyen teljes szétszereléssel együttjáró javítási munkafolyamatot végeztek.

Veszélyesnek nem minősülő munkaeszközök esetében - ha annak biztonsága függhet a szerelés körülményeitől - a Tanszéknek a használatbavétel, illetve az üzemeltetés megkezdése előtt - minden egyes új telephelyre vagy munkahelyre történő mozgatás után - az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos állapot meglétét ellenőrző vizsgálatot, ún. ellenőrző felülvizsgálatot kell végeznie.

Az ellenőrző felülvizsgálat elvégzése a megbízott munkavédelmi szakképzettséggel rendelkező személy feladata, aki meggyőződik a biztonságos szerelésről, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos működés feltételeiről és körülményeiről.

Az ellenőrző felülvizsgálat elvégzésének módját írásban kell meghatározni.

A vizsgálat megállapításait és a megtett intézkedéseket jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

A nem veszélyes munkaeszköz használatbavételének feltétele:

- a munkavédelmi szempontokra kiterjedő előzetes vizsgálat,
- a munkavédelmi megfelelést igazoló tanúsítás.

A felülvizsgálat elvégzését, a felülvizsgálatot végző véleményét, hozzájárulását az üzemeltetéshez dokumentálni szükséges.

A felülvizsgálatot 5 évenként kell elvégezni kivéve, ha a gyártó cég üzemeltetési dokumentációja, vagy egyéb jogszabály ettől eltérő időszakot ír elő.

A felülvizsgálat eredményét a felülvizsgálónak írásba kell foglalnia és a rendelkezésére bocsátania. A Tanszék a felülvizsgálatot követő vizsgálatig köteles ezt a dokumentációt megőrizni.

2.6. Munkaeszközök időszakos vizsgálata

Veszélyesnek minősülő munkaeszközök

A veszélyesnek minősülő munkaeszközt, továbbá azt a munkaeszközt, amelynek időszakos biztonsági felülvizsgálatát jogszabály, szabvány, vagy a rendeltetésszerű és biztonságos üzemeltetésre, használatra vonatkozó dokumentáció előírja, a biztonságos műszaki állapot megőrzése érdekében időszakos biztonsági felülvizsgálat alá kell vonni.

Az időszakos biztonsági felülvizsgálatot szakirányú képzettséggel és munkavédelmi szakképzettséggel rendelkező munkabiztonsági szaktevékenységet ellátó személy végezheti.

A leghosszabb felülvizsgálat gyakorisága nem haladhatja meg az öt évet kivéve, ha jogszabály, szabvány vagy az üzemeltetési dokumentáció ennél gyakoribb felülvizsgálati időszakot nem ír elő.

Az időszakos biztonsági felülvizsgálatra kötelezett munkaeszköz üzemeltetője – a nyilvántartása alapján – az érvényesség lejárta előtt köteles a felülvizsgálatot megrendelni, és a felülvizsgálat eredményét tartalmazó dokumentumot a következő felülvizsgálatig megőrizni.

A veszélyes munkaeszközt a telephely- munkahelyen kívül csak akkor szabad üzemeltetni, ha az azon elhelyezett jelzésről nyilvánvalóan megállapítható, hogy az időszakos biztonsági felülvizsgálatot a meghatározott időszaknak megfelelően elvégezték.

2.7. Veszélyesnek nem minősülő munkaeszközök

Veszélyesnek nem minősülő munkaeszköz esetében, a Tanszéknek gondoskodnia kell az időszakos ellenőrző felülvizsgálat megbízott munkavédelmi szakképzettségű személy általi elvégzéséről annak érdekében, hogy a biztonsági és egészségügyi előírások betartásra kerüljenek, az esetleges károsodások időben észlelhetőek, továbbá a megelőző intézkedések bevezethetőek legyenek.

Az időszakos ellenőrző felülvizsgálatra kötelezett munkaeszközt, a felülvizsgálat gyakoriságát és módját a Tanszéknek írásban kell meghatároznia, figyelemmel

- az üzemeltetés körülményeire,

- a munkaeszközt érintő szabványokban foglaltakra,
- a gyártó által összeállított használati utasítás, üzemeltetési, karbantartási dokumentáció előírásaira.

A leghosszabb felülvizsgálati időszak nem haladhatja meg az öt évet.

A felülvizsgálat megállapításait, a megtett intézkedéseket jegyzőkönyvben kell rögzíteni, amelyet a következő időszakos ellenőrző felülvizsgálat időpontjáig meg kell őrizni és annak egy példányát – telepített munkaeszköz esetén – a helyszínen kell tartani.

A legutóbbi időszakos ellenőrző felülvizsgálat elvégzéséről a munkaeszközön elhelyezett, jól látható jelzéssel tájékoztatást kell nyújtani, ha a munkaeszközt a telephely-munkahelyen kívül használják.

2.8. Soron kívüli ellenőrzés

A munkaeszközt üzemeltető munkáltatónak soron kívül ellenőriznie kell,

- ha az a rendeltetészerű alkalmazás során közvetlenül veszélyeztette a munkát végző személy egészségét és biztonságát, vagy ezzel összefüggésben munkabaleset következett be,
- rendkívüli körülmények (különösen átalakítás, baleset, természeti jelenségek vagy műszaki okból 30 napot meghaladó használaton kívüli időszak) bekövetkezése esetén, az ellenőrzés elvégzéséig a munkaeszköz további használatát meg kell tiltani.
- az ellenőrzést a munkáltató – a veszélyeztetés jellegétől függően – munkabiztonsági, illetve munkaegészségügyi szaktevékenységet végző személy bevonásával végezheti.

2.9. Villamos táplálású munkaeszközök

Villamos berendezések műszaki biztonsági követelményei

A villamos berendezés üzemeltetési útmutatójának tartalmaznia kell:

- azoknak az üzemeltetési tevékenységeknek tételes felsorolását, amelyek végzéséhez kioktatás vagy szakképzettség szükséges;
- az üzemeltetéshez szükséges azon biztonsági tudnivalókat;
- a karbantartások szükséges gyakoriságát;
- azoknak a karbantartásoknak és javításoknak meghatározását, amelyeket az üzemeltetők is elvégezhetnek, valamint külön azokat, amelyek elvégzése valamely erre feljogosított szervezet részére van fenntartva, vagy amelyek elvégzése speciális szakmai ismereteket igényel és
- az időszakos villamos biztonsági ellenőrzések gyakoriságát, ami nem lehet ritkább a hatályos jogszabályokban előírt gyakoriságnál.

A használatbavételt követően időszakos villamos biztonsági felülvizsgálat elvégzéséről az üzemeltetőnek a következők szerint kell gondoskodnia:

- legalább 6 havonta részletes felülvizsgálat végzése azokon a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben működő nem helyhez kötött, fokozott igénybevételnek kitett tokozásokon, amelyeket gyakran ki kell nyitni;
- legalább évente legalább közeli felülvizsgálat végzése a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben működő mozgatható (kézi, hordozható vagy szállítható) villamos gyártmányokon;
- legalább 3 évenként legalább közeli felülvizsgálat végzése a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben működő villamos berendezésen;
- legalább 3 évenként villamos biztonsági felülvizsgálat végzése
- a fázisonként 32 A-nél nagyobb névleges áramerősségű túláramvédelemmel korlátozott villamos berendezésen,
- a Villamos Műszaki Biztonsági Szabályzat szerint lakóépület, kommunális épület, valamint egyéb épület villamos berendezésén, ha az munkahelynek minősül;
- bérbeadáskor és
- tulajdonosváltáskor.

2.10. Munkaeszközök ellenőrzése

A munkaeszközzel munkát végző személy köteles minden munkakezdés előtt:

- a munkaeszközöket szemrevételezéssel ellenőrizni,
- az észlelt hiányosságokat kijavítani vagy a javítást kezdeményezni.

A munkaeszközt üzemeltető, munkáltató rendszeresen köteles többek között munkavédelmi szemlék megtartásával rendszeresen meggyőződni arról, hogy

- a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek,
- a munkát végző személyek ismerik, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket,
- a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve az azzal összefüggő veszélyek figyelembevételével megfelelő munkaeszközök vannak-e biztosítva a munkát végző személyek részére,
- biztosítva vannak-e a munkavégzéshez szükséges egyéni védőeszközök, azok
- rendeltetésszerűen használhatóak,
- a munkavégzés veszélyeinek megfelelő védőképességűek,
- kielégítő higiénés állapotúak.

A munkáltató teljes felelősséggel köteles megtenni minden szükséges intézkedést a munkát végző személyek biztonsága és egészségvédelme érdekében, figyelembe véve a változó körülményeket is, valamint törekedve a munkakörülmények folyamatos javítására, szükség szerint az eszköz

- tisztításával,
- karbantartásával,
- pótlásával,
- cseréjével.

2.11. Munkaeszközzel történő munkavégzés

Munkakezdés előtti teendők

Kézi munkaeszközzel történő munkavégzés esetén, annak használója köteles előzetesen meggyőződni:

- a munkaeszköz megfelelő állapotú,
- annak használata során a saját, vagy mások egészsége, testi épsége, élete nem lesz e veszélyben,
- gépi meghajtású munkaeszközzel történő munkavégzés, illetve annak indítása előtt az indítást végző személy (kezelő) a munkaeszköz feszültségmentes, egyéb energiaforrásról leválasztott állapotában köteles meggyőződni:
- A munkaeszköz kezeléséhez szükséges munka, és kiszolgálótér biztonságos állapotáról (pl.: minimális helyigény, menekülési, közlekedési utak megléte, megfelelő világítás stb.);
- a munkaeszköz kezeléséhez szükséges munka, és kiszolgálótér járófelületének csúszás, botlás, billegésmentes állapotáról;
- a munkaeszköz villamos ellátását biztosító villamos kapcsoló szekrény zárt állapotáról;
- a munkaeszköz villamos szerelvényeinek a megfelelőségéről, különös tekintettel, a kézzel érinthető feszültség alatti részek (pl.: villamos kábelek, villamos szerelvények) szigetelésének, burkolatának az épségéről;
- a munkaeszköz veszélyes munkaterét, forgó-mozgó részeit elhatároló védőburkolatok, védőrácsok zárt állapotáról, az egyéb műszaki elhatárolások (pl.: védőkerítés) meglétéről és megfelelőségéről;
- a munkaeszköz veszélyes munkateréhez, forgó-mozgó részeihez a hozzáférést megakadályozó védő-, biztonsági berendezések (pl.: kétkezes vezérlőberendezés, optoelektronikus berendezés stb.) működőképességéről;
- a munkaeszköz vészkapcsolóinak az ép és sérülésmentes állapotáról;
- a munkaeszköz veszélyes munkaterében, vagy annak környezetében nem tartózkodik személy, akire a munkaeszköz indítása veszélyt jelenthet.
- A munkaeszközzel munkát végző személy rendellenesség (veszély, hiba stb.) észlelése esetén haladéktalanul köteles at, munkáltatót értesítenie, akit tájékoztatnia kell a veszély, hiba jellegéről, annak mielőbbi megszüntetésének érdekében.
- A munkaeszközön végzett bármilyen jellegű javítási, karbantartási tevékenység tényét a karbantartás időpontjának, a karbantartást végző személy nevének, az elvégzett munka leírásának a feltüntetésével be kell jegyezni a munkaeszközhöz rendszeresített karbantartási naplóba.

2.12. A munkaeszköz indítása

A gépi meghajtású munkaeszköz indítását csak a munkáltató által megbízott személy végezheti.

Az indítás csak a munkaeszköz magyar nyelvű üzemeltetési dokumentációjában/ használati utasításában foglaltak alapján végezhető.

A munkaeszköz indításakor a munkaeszközt indító, kezelő személy köteles meggyőződni, hogy:

- a munkaeszköz veszélyes munkaterében személyek nem tartózkodnak,
- annak használata során a saját vagy mások egészsége, testi épsége, élete nem kerül e veszélybe,
- a munkaeszköz indítása környezeti károsodást vagy egyéb anyagi kárt nem okoz,
- az indítás során észlelt bármilyen jellegű rendellenesség esetén, az indítási folyamatot meg kell szakítani!

Amennyiben az indítási helyről nem áttekinthető, illetve be nem látható területek is vannak a munkaeszköz indítását megelőzően az indító, kezelő személy köteles fény, vagy hangjelzést adni a munkaeszköz kiszolgálását végző és a környezetben tartózkodó személyek számára.

2.13. A munkaeszközzel történő munkavégzés

A munkaeszközzel munkát végző, azt kezelő, kiszolgáló személy a munkaeszköz használata során:

- köteles viselni az adott munkafolyamathoz szükséges, a munkáltató által biztosított egyéni védőeszközöket;
- nem tartózkodhat a munkaeszköz forgó-mozgó részei környezetében;
- a munkaeszköz veszélyes részeit elhatároló védőburkolatokat, biztonsági berendezéseket nem távolíthatja el és nem iktathatja ki;
- köteles a munkaeszközt rendeltetésének megfelelően használni;
- köteles a munkáját úgy végezni, hogy azzal mások, illetve saját életét, testi épségét, egészségét ne veszélyeztesse.

A munkaeszközzel történő munkavégzés csak a munkaeszköz magyar nyelvű üzemeltetési dokumentációjában/használati utasításában foglaltak alapján végezhető.

2.14. Rendellenes működés, veszélyhelyzet

A munkaeszköz használata közben baleset, tűz, veszélyhelyzet, rendellenes működés észlelése esetén a munkavégzést haladéktalanul be kell fejezni.

Gépi meghajtású munkaeszköz esetén a vészleállító gomb, kikapcsoló gomb megnyomásával le kell állítani a munkaeszközt, majd el kell végezni a munkaeszköz feszültségmentesítését a villamos főkapcsoló működtetésével.

A nyomás alatt lévő munkaeszközök részeiben meg kell szüntetni a nyomást a kompresszorról történő tartós leválasztással.

A rendellenes működés helyreállítását csak a munkaeszközhöz beosztott és a javítási munkafolyamathoz kioktatott személy végezheti.

Nevezetesen:

- Technológiai üzemzavar, amely elhárítását a munkaeszköz leállított állapotában a munkaeszköz kioktatott kezelője is elvégezheti.
- Villamos jellegű hiba, amely elhárítását a munkaeszköz leállított és feszültségmentesített állapotában csak villamos szakember végezheti el.
- Egyéb jellegű műszaki hiba, amely elhárítását a munkaeszköz leállított és feszültségmentesített állapotában csak a munkáltató által kijelölt (karbantartó) személy végezheti el.
- Bármilyen jellegű rendellenesség esetén, a munkaeszközzel történő munkakezdés előtti teendők előzetes elvégzése után- a munkaeszköz újbóli indítása nem kezdhető meg a veszély, hiba megszüntetésének az elvégzéséig!
- Baleset vagy tűz bekövetkezése esetén, a munkaeszköz leállítását és feszültségmentesítését vagy egyéb energiaforrásról történő leválasztást követően a, munkáltató egyidejű értesítése és tájékoztatása mellett haladéktalanul meg kell kezdeni a sérülés súlyosságától függően a sérült kimentését, elsősegélynyújtását;
- a saját testi épség megóvása mellett meg kell tenni a szükséges műszaki, szervezési intézkedéseket a további balesetek elkerülése érdekében;
- tűz esetén a saját testi épség megóvása mellett meg kell kísérelni a tűz keletkezési helyén történő leküzdését, a továbbterjedésének megakadályozását.

Baleset vagy tűz bekövetkezése esetén a veszély megszüntetését követően üzemeltetői, munkáltatói utasítás hiányában a munkaeszköz újbóli indítása nem kezdhető meg!

A munkaeszköz újraindítását

- átalakítás,
- baleset,
- természeti jelenségek,
- műszaki okból 30 napot meghaladó használaton kívüli időszak
- esetén csak a munkaeszköz soron kívüli ellenőrzésének a dokumentált elvégzését követően lehet megkezdeni a munkáltató utasítása alapján.

2.15. A munkaeszköz leállítása

Gépi meghajtású munkaeszköz leállítását, a vészleállítás kivételével csak az üzemeltető által megbízott kezelő személy végezheti.

A munkaeszköz leállításakor a munkaeszközt leállító személy köteles meggyőződni, hogy a munkaeszköz leállításával mások életét, testi épségét, egészségét nem veszélyezteti, illetve környezeti károsodást vagy egyéb anyagi kárt nem okoz.

A leállítás csak a munkaeszköz magyar nyelvű üzemeltetési dokumentációjában / használati utasításában foglaltak alapján végezhető.

A munkaeszköz leállítási folyamatát, a vészleállítás kivételével az alábbiak szerint kell elvégezni:

- az indítási sorrenddel ellenkező sorrendben kell elvégezni a munkaeszköz leállítását a megfelelő leállító kapcsolók működtetésével;
- a munkaeszköz feszültségmentesítését el kell végezni a villamos főkapcsoló működtetésével;
- a nyomás alatt lévő munkaeszköz részekben meg kell szüntetni a nyomást a kompresszorról történő tartós leválasztással;
- egyéb energiaforrással működő munkaeszköz esetén tartósan le kell választani a munkaeszközt az energiaforrásról;
- az illetéktelen személyek által történő működtetés megakadályozása érdekében veszélyes munkaeszköz esetén a munkaeszköz főkapcsolóját le kell zárni, amelynek kulcsát a munkáltató által előírtaknak megfelelően kell tárolni.

2.16. A munkaeszköz leállítása utáni teendők

A munkaeszközzel történő munka befejezését követően, illetve a gépi meghajtású munkaeszköz szabályos leállítása után a gépkezelő személyeknek minden esetben el kell végeznie a munkavégzés során:

- a munkaeszközön, a munkakörnyezetben lerakódott és felgyülemlt hulladékok (pl.: por, olaj stb.) eltávolítását és feltakarítását
- a munkavégzés során használt szerszámok, eszközök helyére történő elpakolását,
- a takarítást gépi eszközökkel lehet végezni.

A takarítás megkezdése előtt minden esetben meg kell győződni a takarítóeszközök ép- és sérülésmentes állapotáról.

Lehetőség szerint a takarítás végzése során a munkatérben biztosítani kell a friss levegő beáramlását, illetve a légcserét a nyílászárók nyitásával, a szellőztető berendezés működtetésével.

A takarítást végző személy a munkavégzése során nem okozhat többlet expozíciót sem magának sem másoknak.

A takarításkor a munkáltató által előírt és biztosított egyéni védőeszközöket (pl.: hallásvédő, légzésvédő, védőszemüveg, védőcipő) kötelező jelleggel viselni kell.

A takarítás végzése során ügyelni kell arra, hogy ne keletkezzen többlet expozíció a takarítandó hulladék (pl.: por) felkavarásával, ezért lehetőség szerint előnyben kell részesíteni a gépi eszközökkel (porszívó) történő takarítást a kézi eszközökkel szemben.

A hulladék (pl.: por) sűrített levegővel történő fújása, felkavarása TILOS!

Az összeszedett hulladékot (pl.: por) a munkáltató által biztosított hulladékgyűjtő zsákokba kell elhelyezni, oly módon, hogy a töltéskor is ügyelni kell a kiporzás elkerülésére.

A megtelt hulladékgyűjtő zsákokat a hulladékszállító konténerbe kell helyezni (Nem dobni!).

A hulladékgyűjtő zsákok kézzel történő mozgatásakor ügyelni kell a helyes testtartásra egy esetleges hátsérülés elkerülése érdekében, lehetőség szerint a megtelt hulladékgyűjtő zsákokat kézi raklapemelő targoncával (béka) vagy kézi szállítókoszi alkalmazásával kell eljuttatni a hulladékgyűjtő konténerig.

A takarítást végző személy a takarítás befejezését követően köteles a munkaruháját letakarítani, azt leporszívózni, a lerakódott por irodába, öltözőbe történő behordása elkerülése érdekében.

A gépi eszközök, porszívó porzsákját a munka befejeztével ki kell üríteni.

A takarítás befejezését követően a takarítóeszközöket a kijelölt tárolási helyére kell vinni.

2.17. A munkaeszköz karbantartása

- A munkaeszköz teljes élettartama - üzemeltetése- során a karbantartást folyamatosan kell végezni.
- Elsősorban a munkaeszköz megelőző karbantartását kell előnyben részesíteni a helyreállító karbantartással szemben.
- A karbantartási, javítási folyamatot minden esetben csak a munkaeszköz leállított és feszültségmentesített állapotában szabad elvégezni, az alábbiak szerint:
 - le kell állítani és feszültségmentesíteni kell a munkaeszközt,
 - ha egyéb jellegű energiaforrás is van, akkor annak leválasztását is el kell végezni,
 - a nyomás alatt lévő berendezésekben, részekben meg kell szüntetni a nyomást a kompresszorról történő tartós leválasztással,
 - meg kell akadályozni, a munkaeszköz más személyek által történő - váratlan, akaratlan – működtetését,
 - feltűnő helyen el kell helyezni a munkaeszköz kapcsolótáblájánál „KARBANTARTÁS ALATT, BEKAPCSOLNI TILOS” biztonsági jelzést.
- A karbantartási, javítási folyamatot csak a megbízott, a munkaeszközhöz beosztott és javítási munkafolyamatra kioktatott személy végezheti.
- A karbantartást végző személy a karbantartási tevékenységhez köteles viselni a munkáltató által előírt és biztosított egyéni védőeszközöket (pl.: hallásvédő, védőkesztyű, védőruházat, védőcipő, védőszemüveg, légzésvédő).
- Helyreállító karbantartás esetén a fő cél az észlelt kisebb hibák minimális munkaeszköz kiesés mellett történő kijavítása (pl. meghibásodott alkatrészek javítása vagy cseréje) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek a megtartása mellett.

A helyreállító karbantartás alapesetei:

- Technológiai üzemzavar, amely elhárítását a munkaeszköz leállított állapotában a munkaeszköz kioktatott kezelője is elvégezheti.
- Villamos jellegű hiba, amely elhárítását a munkaeszköz leállított és feszültségmentesített állapotában csak villamos szakember végezheti el.
- Egyéb jellegű műszaki hiba, amely elhárítását a munkaeszköz leállított és feszültségmentesített állapotában csak a munkáltató által kijelölt (karbantartó) személy végezheti el.
- Megelőző karbantartás esetén a tevékenység (pl. csere, kenés/olajozás, tisztítás vagy ellenőrzés) előre meghatározott időközönként vagy előírt kritériumoknak megfelelően kerül elvégzésre, függetlenül az elhasználódástól, vagy állapottól, abból a célból, hogy csökkenjen a munkaeszköz meghibásodásának vagy a működésében bekövetkező romlásnak a valószínűsége.

A megelőző karbantartás alapesetei:

- A munkaeszköz napi, heti, havonkénti karbantartása.
- A munkaeszköz évenkénti karbantartása.
- A megelőző karbantartást a munkaeszköz leállított és feszültségmentesített állapotában csak a munkáltató által kijelölt (karbantartó) személy végezheti el.
- A munkaeszközön végzett bármilyen jellegű javítási, karbantartási tevékenység tényét a karbantartás időpontjának, a karbantartást végző személy nevének, az elvégzett munka leírásának a feltüntetésével be kell jegyezni a munkaeszközhöz rendszeresített karbantartási naplóba.

A munkaeszköz karbantartás utáni újraindítását

- átalakítás,
- baleset,
- természeti jelenségek,
- műszaki okból 30 napot meghaladó használaton kívüli időszak esetén csak a munkaeszköz soron kívüli ellenőrzésének a dokumentált elvégzését követően lehet megkezdeni a tanszékvezető utasítása alapján.
- A munka adminisztrációjából (bizonylatok, számlák stb.) egyértelműen megállapíthatónak kell lennie a karbantartást végző gazdasági tanszék, személy, illetve a munkát végző személy.
- A karbantartási munkákat kiemelten kell kezelni, mert elhanyagolásuk fokozza a baleseti veszélyt és az egészségkárosodás kockázatát.

3. Létesítményekre, munkahelyekre vonatkozó követelmények

3.1. A munkahelyek kialakítása

Munkahely céljára csak olyan építmény alkalmazható, amely megfelelő szerkezetű és szilárdságú.

A munkahely céljára alkalmazott építményben az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek és jellegének, az abból fakadó tisztítási feltételeknek megfelelő

- határoló felületeket,
- belmagasságot,
- légtérfogatot,
- mozgásteret,
- közlekedési útvonalakat kell kialakítani.

A munkahelyen gondoskodni kell az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges mozgásterről.

Elegendő teret kell biztosítani a munkavégzés során a testhelyzet változtatásához.

Valamennyi munkavégzést végző személy számára a munkahelyén történő mozgásához legalább 2 m² szabad területet kell biztosítani. Ha ez műszaki okokból nem valósítható meg, és legalább 1 m² mozgási területet sem lehet kialakítani, úgy a munkát végző személy részére a munkahelye közvetlen közelében legalább 1,5 m² méretű, mozgását lehetővé tevő helyet kell biztosítani.

Azokban a helyiségekben, ahol a vízszintes padlózattal nem párhuzamos a mennyezet, a közlekedési utat úgy kell kialakítani, hogy megfelelő méretű szabad nyílás (szelvény) álljon rendelkezésre, figyelemmel az ott tervezett közlekedés módjára.

A biztosítandó függőleges szabad méret 2,2 m-nél kisebb nem lehet.

A munkát végző személy részére a munkahelyen a munkavégzéshez megfelelő ülőhelyet kell biztosítani, amennyiben a munkát részben vagy teljes egészében ülve is lehet végezni. Amennyiben a munka jellege miatt ülőhelyet nem lehet közvetlenül a munkahely mellett elhelyezni, akkor azt a munkahely közelében kell biztosítani.

3.2. Ivóvíz

A munkahelyen biztosítani kell megfelelő mennyiségű, az egészségügyi előírásoknak megfelelő minőségű ivóvizet.

Így a munkáltató köteles gondoskodni ivóvízcsap, illetve ivókút felszereléséről, valamint az ivóvizet szolgáltató berendezés tisztán tartásáról és megfelelő karbantartásáról.

Ha a munkahelyen ipari vízszolgáltatás is van, a csapokat „ivóvíz”, illetve „nem ivóvíz” felirattal és piktogrammal kell ellátni.

Vízvezetékes ivóvíz hiányában ivóvízről ivóvíztartály felszerelésével vagy egyéb módon kell gondoskodni.

Az ivóvíztartály kifolyóját olyan módon kell elhelyezni, hogy a tartályból közvetlenül inni ne lehessen.

A munkáltató köteles gondoskodni az ivóvíztartály rendszeres fertőtlenítéséről, valamint arról, hogy annak feltöltése csak ivóvíz minőségű vízzel történjen.

Azokon a munkahelyeken, ahol étkezni, inni és élelmiszert tárolni tilos, továbbá, ahol az ivóvíz-szolgáltatás nem ivókutas rendszerű, az étkező-, valamint a pihenőhely kialakításánál figyelemmel kell lenni az ivóedények közegészségügyi követelményeknek megfelelő elhelyezésére is.

3.3. Levegő

A munkahelyiségben a munkát végző személyek létszámát, a tevékenység jellegét és a veszélyforrásokat figyelembe véve elegendő mennyiségű és minőségű, egészséget nem károsító levegőt és klímát kell biztosítani figyelembe véve az alkalmazott munkamódszereket és a munkát végző személyek fizikai megterhelését.

Ahol a levegő szennyezettsége, illetve elhasználódása kizárólag emberi ott-tartózkodásból ered, személyenként legalább az alábbi táblázatban előírt friss levegő-térfogat áramot kell a helyiségbe betáplálni, vagy annak bejutását biztosítani.

A munka jellege	Legkisebb térfogat/fő	
	m ³ /s	m ³ /h
Szellemi munka	0,008	30
Könnyű fizikai munka	0,008	30
Közepesen nehéz fizikai munka	0,011	40
Nehéz fizikai munka	0,014	50

Mesterséges szellőztetés esetén a szellőztetés módjának, jellegének, mértékének meghatározásakor figyelembe kell venni a helyiségben munkát végzők számát, a fizikai megterhelését, a tevékenység, technológia jellegét, a légszennyezettség mértékét, illetve az időegység alatt felszabaduló szennyezőanyag tömegét és a helyiség légtérfogatát.

A munkahelyen kialakított szellőztetés céljára szolgáló rendszerek esetén biztosítani kell

- állandó, hatékony működőképességüket;
- meghibásodásuk esetére, ellenőrző rendszer útján a hiba jelzését, ha a meghibásodás a munkát végző személy egészségére veszélyes vagy ártalmas lehet;
- rendszeres tisztán tartásukat, a lerakódott szennyeződések késelem nélküli eltávolítását;
- a szennyezőanyagok felkavarásának megakadályozását;
- a kellemetlen és egészségre káros légmozgás kialakulásának megelőzését, és ennek érdekében a légsebesség alábbi értékeinek megtartását:
- ülve végzett szellemi és könnyű fizikai munkánál: 0,1 m/s,
- helyváltoztatással járó, könnyű fizikai munkánál: 0,2 m/s.

- Az elszívott levegő pótlására szolgáló levegőt a szennyezőanyag felszabadulási, illetve kibocsátási helye és a meteorológiai tényezők figyelembevételével, mérési dokumentumok alapján a környezet legtisztább pontjáról kell venni.
- A frisslevegő-vételi helyeket járműforgalomtól (közúttól) legalább 8 m távolságban, illetve a terepszint felett legalább 2,5 m magasan kell elhelyezni.
- A tető felett elhelyezett levegővétel esetén biztosítani kell, hogy a légbeszívó és kibocsátó nyílások közötti távolság legalább 3 m legyen.
- A betáplált levegőt szükség szerint előmelegíteni, illetve hűteni, és ivóvíz minőségű víznek megfelelő víz használatával nedvesíteni kell.
- A levegő minőségének biztosításához figyelembe kell venni a környezeti levegő minőségére vonatkozó jogszabályban előírtakat, ezért, amennyiben szükséges, a beszívott levegőt tisztítani kell.
- A szellőztető rendszerek üzembe helyezése során mérésekkel kell meggyőződni az elegendő mennyiségű és minőségű levegő meglétéről. Az ezt tanúsító mérési dokumentumok megőrzéséről a munkáltató köteles gondoskodni.
- A klímák, szellőztető berendezések tisztításáról, karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell, amely tevékenységek megtörténtét írásban kell dokumentálni.

3.4. Világítás

Azokon a munkahelyeken, ahol állandó munkavégzés folyik, a munkavégzés jellegének és körülményeinek, a helyiség rendeltetésének és az ott végzett tevékenységnek megfelelő világítást kell biztosítani.

Lehetőség szerint biztosítani kell a munkahelyeken az egészséges és biztonságos munkavégzéshez elegendő természetes fényt, továbbá a munkavégzés jellegéhez és körülményeihez igazodó mesterséges megvilágítást.

A belső téri mesterséges világítás világítástechnikai jellemzőinek megfelelőségét rendszeresen ellenőrizni kell.

A munkaterületeket magukban foglaló helyiségek és átjárók világító berendezéseinek kialakítása és elhelyezése nem jelenthet baleseti veszélyt az ott tartózkodó, munkát végző személyekre.

Az olyan munkahelyeken, ahol a mesterséges világítás váratlan megszűnése veszélyeztetheti a munkát végző személyeket, automatikusan működésbe lépő, megfelelő erősségű biztonsági világítást kell biztosítani.

Munkahelyek és közlekedési utak szabadban	Névleges megvilágítási erősség
Kikötők, áruátrakás	20 lx
Hajójavítók, dokkok	20 lx

Iparvágányok vágánykörzete	10 lx
Rendező pályaudvarok	10 lx
Vasúti peronok	50 lx
Rakodó- és áruátrakó terek	30 lx
Raktározási területek	10 lx
Üzemanyagtöltő állomások	100 lx
Ipari berendezések	20 lx
Üzemi utak, ha a megengedett közlekedési sebesség \leq 20 km/h	10 lx
Üzemi utak, ha a megengedett közlekedési sebesség \leq 40 km/h	20 lx
Gyalogos közlekedési utak	5 lx

3.5. Hőmérséklet

A munkaterületeket befogadó helyiségek hőmérsékletének a munkavégzés teljes időtartama alatt, az emberi szervezet számára megfelelőnek kell lennie, figyelembe véve a munka jellegét és az ott dolgozó munkát végző személyek fizikai megterhelését.

A pihenőhelyeken, a különféle szolgálati feladatokat ellátó személyzet helyiségeiben, az egészségügyi létesítményekben, az étkezdékben és az elsősegélyhelyeken biztosítani kell az ilyen helyiségek rendeltetésének megfelelő hőmérsékletet.

Olyan ablakokat és üvegfalakat kell alkalmazni, amelyek a munka és a munkahely jellegének megfelelően kiküszöbölik az erős napsugárzás hatásait.

Zárt munkahelyeken a végzett munka jellegétől és az évszakoktól függően, a munka nehézségi fokát jellemző munkaenergia-forgalmat figyelembe véve, álló munkánál 1 m magasságban, ülő munkánál 0,5 m magasságban a megfelelő hőmérsékletet (klímátényezőt) kell biztosítani.

A fűtőtestek megválasztásánál és elhelyezésénél gondoskodni kell arról, hogy azok ne idézhessék elő a munkahelyi légtér szennyezését, illetve a munkát végző személyek túlzott felmelegedését vagy lehülését.

A munkáltató köteles biztosítani, hogy a munkát végző személyeket ne érje nagyfokú hősugárzás.

A klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak megelőzése céljából munkaszervezési intézkedéseket kell tenni.

Óránként legalább 5, de legfeljebb 10 perces pihenőidőt kell közbeiktatni, ha a munkahelyi klíma zárttéri munkahelyen a 24 °C (K) EH értéket meghaladja, valamint a hidegnek minősülő munkahelyeken.

A munkahely hidegnek minősül, ha a várható napi középhőmérséklet a munkaidő 50%-nál, hosszabb időtartamban, szabadtéri munkahelyen a +4 °C-ot, illetve zárttéri munkahelyen a +10 °C-ot nem éri el.

Ha a munkahelyi klíma zárttéri és szabadtéri munkahelyen a 24 °C (K) EH értéket meghaladja, a munkát végző személyek részére igény szerint, de legalább félóránként védőitalt kell biztosítani.

A folyadékvesztéséget általában 14–16 °C hőmérsékletű ivóvízzel kell pótolni.

E célra alkalmas azonos hőmérsékletű ízesített, alkoholmentes ital is, amelynek cukortartalma az ital 4 súlyszázalékát nem haladja meg, vagy amely mesterséges édesítőszerrel ízesített.

A hidegnek minősülő munkahelyen a munkát végző személyek részére +50 °C hőmérsékletű teát kell kiszolgáltatni. A tea ízesítéséhez cukrot, illetve édesítőszerrel kell biztosítani.

A védőital és a tea elfogyasztásához legalább a munkát végző személyek létszámát elérő mennyiségben, személyenként és egyéni használatra kiadott ivópoharakról kell gondoskodni.

A védőital, valamint a tea készítése, tárolása, kiszolgálása a közegészségügyi követelmények betartása mellett történhet.

3.6. Zaj, rezgés

A munkahelyeken a munkát végző személyt érő zaj egyenértékű A-hangnyomásszintje nem haladhatja meg az alábbi értékeket:

- irodai munkahelyek tervezéshez 50 dB,
- egyéb irodai munkahelyek esetében 60 dB,
- fokozott figyelmet igénylő fizikai munkavégzés esetében 70 dB,
- munkahelyek gépi zajforrással 80 dB.

A munkahelyeken a zaj szintje a maradandó halláskárosodás megelőzése érdekében nem haladhatja meg a 87 dB határértékeket.

A munkahelyeken a munkát végző személy testére áttevődő rezgést a legminimálisabb értékre kell csökkenteni.

Annak érdekében, hogy a zaj- és rezgésterhelés a megengedett értéket ne haladja meg, a munkaeszköz típusának, tevékenység módjának a kiválasztásánál figyelembe kell venni az annak használata során keletkező zaj és rezgés mértékét.

A munkahelyi rezgés expozíció esetében a rezgésterhelést a szükséges műszaki megoldásokkal (pl. rezgésszigetelő gépalapozás, forgó alkatrészek kiegyensúlyozása) kell a megengedett érték alá csökkenteni.

3.7. Kijáratok, nyílászárók

Az ablakokat és szellőzőket úgy kell kialakítani, hogy azokat a munkát végző személyek biztonságos módon tudják nyitni, zárni, illetve szükség szerint beállítani, vagy akaratlan elmozdulás ellen biztosítani.

Azok kinyitott állapotban sem jelenthetnek veszélyt az ott tartózkodókra.

Az ablakokat olyan eszközzel vagy berendezéssel kell ellátni, amely lehetővé teszi, hogy azokat veszély nélkül lehessen tisztítani. Ezek az eszközök, berendezések nem jelenthetnek veszélyt az épületen belül vagy azon kívül tartózkodó munkát végzőkre, illetve a munkavégzés hatókörében tartózkodókra.

Az ajtók és kapuk elhelyezését, számát és méretét, valamint a készítésükhöz felhasznált anyagokat a helyiségek és terek jellege, használata alapján kell meghatározni.

Az átlátszó ajtókat szemmagasságban, jól láthatóan jelezni kell.

A lengőajtókat és a kapukat átlátszó anyagból kell készíteni, vagy azokat szemmagasságban átlátszó betéttel kell ellátni.

Törés elleni védelemmel kell ellátni azokat az ajtókat és kapukat, amelyeknek az átlátszó vagy áttetsző betétei nem biztonságos anyagból készültek, és emiatt fennállhat a munkát végző személy megsérülésének kockázata.

A tolóajtókat biztosító szerkezettel kell ellátni, amely megakadályozza a sínről való lefutásukat vagy leesésüket.

Biztosítani kell, hogy ezek az ajtók belülről, külön segítség nélkül, bármikor nyithatóak legyenek, ha a munkahelyeken munkát végző személyek, illetve a munkavégzés hatókörében lévő más személyek tartózkodnak.

A járműforgalom számára szolgáló kapuk közvetlen közelében megfelelő ajtót kell biztosítani a gyalogosok részére, kivéve, ha a járműforgalmat szolgáló kapukon biztonságos a személyek áthaladása.

Ezeket az ajtókat feltűnő jelzéssel kell ellátni, állandóan szabadon kell hagyni és biztosítani kell, hogy még véletlenül se legyenek eltorlaszolhatók.

Olyan gépi működtetésű ajtó és kapu üzemeltethető, amelynek használata nem jelenthet baleseti veszélyt a munkát végző személyre.

Az ilyen ajtókat és kapukat könnyen felismerhető és jól hozzáférhető biztonsági szerkezettel kell ellátni, és úgy kell kialakítani, hogy áramkimaradás esetén – ha maguktól nem nyílnak ki – kézi erővel is nyithatóak legyenek.

A kijáratokat és vészkijáratokat, a kijelölt menekülési utakat szabadon kell tartani.

Számuk, méretük, elhelyezésük és megvilágításuk tegye lehetővé a munkahely, a veszélyes terület gyors és biztonságos elhagyását. Vészkijáratokhoz toló- vagy forgóajtók használata tilos.

Vészkijáratot lezárni csak úgy szabad, hogy vészhelyzetben bárki által nyitható legyen.

A menekülési utakat és a vészkijáratokat szabadon kell hagyni, azoknak a lehető legrövidebb úton a szabadba vagy valamely biztonságos területre kell vezetniük.

A menekülési utakat és a vészkijáratokat úgy kell kialakítani, megjelölni, és olyan állapotban kell tartani, hogy azokon a munkát végző személyek gyorsan és biztonságosan el tudják hagyni a munkahelyeiket, illetve szükség esetén gyorsan kimenthetők legyenek.

A vészkijáratútvonalakban elhelyezkedő ajtókat biztonsági jelzésekkel kell ellátni.

Veszély, havária, tűz esetén liftet használni TILOS!

Csak kifelé, a menekülés irányába nyitható vészkijáratok alkalmazhatók.

A vészkijáratokat nem szabad úgy lezárni vagy rögzíteni, hogy azokat vészhelyzetben ne lehessen használni.

A vészkijáratok útvonalaikat és ajtókat olyan vészvilágítással kell ellátni, amely áramkimaradás esetén is működőképes és a szükséges megvilágítást biztosítja.

3.8. Szociális helyiségek

Öltöző helyiség

A munkát végző személyek részére megfelelő öltözőt kell biztosítani, ha a munkavégzéshez külön munkaruhát, védőruhát kell viselniük.

Az öltözőket a nők és a férfiak részére el kell választani, illetve elkülönített használatukat biztosítani kell.

Megfelelő szervezési intézkedések kialakításával és megtartásával tíz főt meg nem haladó munkát végző személyi létszámnál egy időben nem használható női-férfi közös öltözőt lehet kialakítani.

Az öltözőnek könnyen megközelíthetőnek és megfelelő méretűnek kell lennie, és azt ülőhelyekkel kell ellátni.

Az öltöző alapterületét úgy kell kialakítani, hogy az ott öltöző személyek egymást ne akadályozzák.

Öltözőszekrényenként legalább 0,50 m²-nyi alapterületet kell biztosítani.

Az öltöző minimális alapterülete 6 m².

Az öltözőt el kell látni olyan berendezéssel, amely biztosítja, hogy valamennyi munkát végző személy a ruházatát a munkavégzés időtartama alatt elzárva tarthassa.

Ha a munkakörülmények úgy kívánják – különösen veszélyes anyagok, nedvesség, szennyeződés esetén –, külön öltözőszekrényt kell biztosítani azokon a szekrényeken kívül, ahol a munkát végző személyek az utcai ruhájukat tartják.

Pihenő helyiség

A munkát végző személyek részére tiszta levegőjű, kellő megvilágítású, szükség esetén fűthető, továbbá könnyen – meleg munkahelyek esetén zárt folyosón keresztül – elérhető pihenőhelyiséget kell biztosítani, ha 10 főnél több munkát végző személyt alkalmaznak vagy a végzett tevékenység jellege (veszélyes anyag felhasználása, hideg vagy meleg klíma hatásának érvényesülése) ezt szükségessé teszi.

Ezt az előírást nem kell alkalmazni akkor, amikor a munkát végző személyeket irodákban vagy azokhoz hasonló olyan munkahelyeken alkalmazzák, ahol a szünetek alatt ezzel egyenértékű pihenési lehetőség biztosítható.

A pihenőhelyiség alapterületének legalább 6 m²-nek kell lennie, egyébként az alapterületet úgy kell meghatározni, hogy a várhatóan egyidejűleg ott tartózkodó több személy esetén is legalább 1 m²/fő álljon rendelkezésre.

A pihenőhelyiséget – figyelemmel a várhatóan egyidejűleg ott tartózkodó személyek számára – könnyen tisztítható asztallal, háttámlával ellátott székekkel, ruhafogással,

szeméttartóval, továbbá igény szerint az ételek felmelegítésére, tárolására alkalmas berendezéssel kell ellátni. Biztosítani kell az étkezés előtti hideg-meleg vizes kézmosás és kézszáritás lehetőségét.

Tisztálkodást biztosító helyiségek

A munkát végző személyek részére elegendő és megfelelő zuhanyozót kell biztosítani, ha a munka jellege vagy egyéb egészségügyi ok ezt szükségessé teszi.

A férfiak és a nők részére külön zuhanyozókat vagy a zuhanyozók elkülönített használatát kell biztosítani.

A zuhanyozóknak megfelelő méretűeknek kell lenniük ahhoz, hogy valamennyi munkát végző személy részére lehetővé tegyék az akadály nélküli, higiénés tisztálkodást.

A zuhanyozókat el kell látni meleg és hideg folyóvízzel.

A zuhanyzókat olyan berendezésekkel kell felszerelni, amelyek valamennyi munkát végző személy részére lehetővé teszik a higiénés követelményeknek megfelelő tisztálkodást.

Ha zuhanyozó kialakítására nincs szükség, akkor elegendő számú, folyó vízzel (szükség szerint meleg vízzel) ellátott megfelelő mosdókagylót kell a munkahely környezetében biztosítani úgy, hogy a higiénés követelmények megtarthatók legyenek, és a kéz szárításához megfelelő eszköz vagy berendezés álljon rendelkezésre.

A mosdó- és öltözőhelyiségek között közvetlen átjárást kell biztosítani, ezek csak egymástól elkülönített helyiségekben alakíthatók ki.

A munkát végző személyek részére a munkahelyek, pihenőhelyiségek, öltözők, illetve a zuhanyozóval és mosdókkal ellátott helyiségek közelében elkülönített mellékhelyiségeket kell biztosítani, elegendő számú WC-vel és kézmosóval.

A férfiak és a nők részére külön mellékhelyiségről vagy a mellékhelyiségek elkülönített használatáról kell gondoskodni.

A 24 °C (K) EH érték feletti hőterheléssel járó zárt, telepített munkahelyeken az öltözőket és a mellékhelyiségeket úgy kell elhelyezni, hogy az zárt közlekedő helyiségen át legyen megközelíthető.

3.9. Elsősegélyhelyek

Minden munkahelyen és műszakban a tevékenység és a munkafolyamatok veszélyességétől, illetve az ott dolgozók számától függően kialakított elsősegélynyújtó felszerelést vagy mentődobozt és a munkát végző személyek közül kiképzett, elsősegélynyújtásra kijelölt személy jelenlétét kell biztosítani.

Egy vagy több elsősegélynyújtásra szolgáló – hordággal is könnyen megközelíthető – helyiséget kell biztosítani ott, ahol a helyiségek mérete, a végzett tevékenység jellege és a balesetek gyakorisága ezt indokolja.

Az elsősegélynyújtó felszerelést, a mentődobozt megfelelő mennyiségben és minőségben, jól látható, könnyen és gyorsan elérhető, szennyeződéstől védett helyen kell készenlétben tartani.

Gondoskodni kell az elhasznált, lejárt, használhatatlan eszközök pótlásáról.

Az elsősegélyhelyeket és a hozzájuk vezető utakat a külön jogszabályban meghatározottak szerint kell jelölni.

Az elsősegélynyújtó felszereléssel, az elsősegélynyújtó hely kialakításával és az elsősegélynyújtás megszervezésével kapcsolatos további követelményeket, valamint a kijelölt elsősegélynyújtók képzése, továbbképzése tekintetében az irányadó előírásokat külön jogszabály tartalmazza.

3.10. Közlekedési utak kialakítása

A munkahely padlózata és közlekedési útjai feleljenek meg a munkavégzés jellegének és az ebből fakadó tisztítási követelményeknek, a várható legnagyobb igénybevételnek, felületük csúszásmentes, egyenletes, botlás- és billenésmentes legyen.

A munkahelyeken csak rögzített és szilárd, csúszást gátló padlózat alkalmazható, amelyen nem lehetnek veszélyes kiemelkedések, mélyedések vagy lejtők.

Amennyiben a munka jellegéből adódóan folyadék kerülhet a helyiség padlózatára, gondoskodni kell az elvezetés lehetőségéről.

A helyiségeket megfelelő hőszigeteléssel kell ellátni a munkavégzés és a, munkáltató tevékenysége jellegének figyelembevételével.

A helyiségek padlózatait, falait, különösen az üvegből készült elválasztó falak felületeit oly módon kell kialakítani, hogy azoknál a szükséges higiéniaát biztosítani lehessen, tisztításuk és felújításuk megoldható legyen.

Az átlátszó vagy áttetsző falakat, különösen a teljesen üvegből készült elválasztó falakat a helyiségekben vagy a munkahelyek közelében, valamint a közlekedési útvonalak mellett feltűnően jelezni kell.

E falakat olyan anyagból kell kialakítani, amelyek biztonságosak, azokat a munkaterülettől és a közlekedési útvonalaktól el kell keríteni, megakadályozva azt, hogy a munkát végző személyek az ilyen falnak nekimenjenek, vagy annak betörése esetén megsérüljenek.

Meg kell gátolni, hogy a nem megfelelő teherbírású tetőszerkezetre a munkát végző személyek kijussanak, kivéve, ha rendelkezésre áll olyan egyéni vagy kollektív védőeszköz, amely a munka biztonságos elvégzését a tetőszerkezeten lehetővé teszi.

A közlekedési útvonalakat, beleértve a szabadtéri munkahelyeket, a lépcsőket, a rögzített létrákat és a rakodófülkéket vagy rámpákat (rakodókat) úgy kell elhelyezni és méretezni, hogy a gyalogosok és a járművek részére könnyű, biztonságos és megfelelő hozzáférést tegyenek lehetővé úgy, hogy az ilyen közlekedési útvonalak közelében dolgozó munkát végző személyek ne kerülhessenek veszélyes helyzetbe.

A gyalogos forgalomra, illetve áruforgalomra használt útvonalakat a lehetséges használók számától és a munkáltatói tevékenység jellegétől függően kell méretezni.

Amennyiben a közlekedési útvonalon szállítóeszközt használnak, ezek mellett a gyalogosok számára elegendő szabad helyet kell biztosítani.

Amennyiben a munkahelyen olyan veszélyes területek vannak, ahol a munka jellegéből adódóan a munkát végző személy lezuhanásának, illetve az általa használt munkaeszköz vagy egyéb tárgy leesésének veszélye áll fenn, e helyeken olyan eszközt (lehatárolást) vagy más műszaki megoldást kell biztosítani, amely megakadályozza a munkavégzés hatókörében illetéktelenül tartózkodó személyek bejutását ezekre a területekre.

A belépésre jogosult munkát végző személyek védelme érdekében minden szükséges intézkedést meg kell tenni, és a veszélyes területeket a vonatkozó jogszabályok szerint feltűnő jelzéssel kell ellátni.

A járműközlekedés útvonalai, valamint az ajtók, a kapuk, a gyalogjárdák, a folyosók és a lépcsők között elégséges szabad helyet kell biztosítani.

3.11. Leeső tárgyak

Beesés veszély

Ha be- vagy leesési veszély van, vagy a munkát végző személyt és a munkavégzés hatókörében tartózkodókat leeső tárgyak veszélyeztetik, elkerítéssel, lefedéssel, vagy más alkalmas módon kell a védelemről gondoskodni.

Magasban lévő munkahelyen, ahol ideiglenesen végeznek munkát, és a munka elvégzéséhez szükséges biztonságos és ergonómiai feltételeket kielégítő munka- vagy tartózkodási területet nem lehet biztosítani, olyan eszközt kell a munkát végző személy rendelkezésére bocsátani, amely megfelel az elvégzendő munka jellegének, az előre látható igénybevételnek és lehetővé teszi a veszélytelen közlekedést.

Az előbbieken leírt kötelezettség teljesítése során az egyéni védelem alkalmazásával szemben elsősorban kollektív műszaki védelmet kell biztosítani.

Ez a kockázatok megelőzésére és kiküszöbölésére alkalmas berendezés megválasztásával, használatával, a használatra vonatkozó speciális képzéssel, a berendezés meghatározott időszakonkénti kiegészítő vizsgálatával történhet.

A munkahely megközelítésének módját, illetve az oda történő feljutást biztosító legalkalmasabb eszközt az igénybevétel gyakorisága, az áthidalandó magasságkülönbség és a használat várható időtartamának figyelembevételével kell megválasztani.

Veszély esetére biztosítani kell a menekülés és mentés lehetőségét.

A munkahelyre történő feljutást biztosító munkaeszközzel a munkaszintre, az állványok járólapjára, járósintjére történő átlépés és onnan való visszalépés nem növelheti a lezuhanás kockázatát.

A lezuhanást megakadályozó rendszernek kellő szilárdságúnak és olyan kialakításúnak kell lennie, hogy a magasból történő lezuhanást megakadályozza, illetve a munkát végző személynek sérülést ne okozzon.

A kollektív leesés elleni műszaki védelem csak létra becsatlakozási pontjánál, illetve lépcső bejáratánál szakítható meg.

Hatékony kiegészítő biztonsági megoldást kell alkalmazni, ha a technológia miatt a lezuhanást megakadályozó kollektív műszaki védelmi rendszert átmenetileg el kell távolítani.

A munkát csak akkor szabad megkezdeni, ha a kiegészítő védelmet kialakították. A lezuhanást megakadályozó kollektív műszaki védelmi rendszert az eredeti állapotának megfelelően kell visszaállítani, ha a munkát befejezték vagy átmenetileg abbahagyták.

Magasban ideiglenes munkavégzésre csak akkor kerülhet sor, ha az időjárási feltételek a munkát végző személy egészségét és biztonságát nem veszélyeztetik.

3.12. Létrák használata munkahelyen

- A munkahelyen alkalmazandó létrákat úgy kell felállítani, hogy az a használata során stabil legyen.
- A hordozható létra lábait tartós, erős, megfelelő méretű szilárd alapra kell helyezni úgy, hogy a létrafokok vízszintes helyzetben maradjanak.
- A támasztó, illetve függesztett létrákat elcsúszás és kilengés ellen biztosítani kell.
- A kétágú, valamint a kétágú, fellépővel és korláttal ellátott létra lábainak szétcsúszását a használat teljes időtartama alatt a lábak alsó részeinek rögzítésével vagy a szétcsúszást megakadályozó elemmel, illetve más egyenértékű megoldással kell megakadályozni.
- A munkaszintek megközelítését lehetővé tevő létrát úgy kell megválasztani és elhelyezni, hogy az egyéb kapaszkodási lehetőség hiányában legalább 1 méterre nyúljon ki az elérendő munkaszint fölé.
- A kitolható, az átalakítható, illetve az egymásba illeszthető létrát úgy szabad használni, hogy a létraelemek egymáshoz képest ne mozdulhassanak el. A vontatható létrát használat előtt elmozdulás ellen biztosítani kell.
- A létrát úgy kell használni, hogy a kapaszkodás és a biztonságos állás lehetősége mindenkor biztosított legyen. Nem korlátozhatja a kapaszkodás lehetőségét, ha a létrára teherrel kell felmenni.
- A létrát a használat megkezdése előtt szemrevételezéssel ellenőrizni kell. Sérült, deformálódott, hiányos létra nem használható.
- A támasztólétrának a vízszinteshez képest 60–75°-os szöget kell bezárnia a létra típusától függően.

3.13. Villamos biztonság

A munkaterületen az energia-, cső- és közműhálózatnak biztonságosan üzemeltethetőnek, kezelhetőnek, karbantarthatónak és azonosíthatónak kell lennie, a villamos szerelvényeknek meg kell felelniük a biztonsági (érintésvédelmi, robbanásbiztonsági stb.) követelményeknek.

A villamos szerelvények szabványos kialakításúak és a hely sajátosságainak megfelelő IP védettségű fokozatúnak kell lennie.

Az épület villamos szerelvényeire és a villamos berendezésekre vonatkozó villamos biztonsági felülvizsgálatokat folyamatosan, a jogszabályi előírásoknak megfelelő gyakorisággal kell elvégezni.

A munkáltató olyan villamos berendezéseket köteles alkalmazni:

- amelyek nem okoznak tűz- vagy robbanásveszélyt,

- a munkát végző személyek és a munkavégzés hatókörében tartózkodók védve legyenek a közvetlen vagy közvetett érintés okozta villamos baleseti veszélyekkel szemben,
- az anyagok és a védőberendezések a feszültségre, a munkavégzési körülményekre és a villamos berendezéseket használó munkát végző személyek szakképzettségére figyelemmel kerüljenek megválasztásra.

3.14. Biztonsági jelzések

Biztonsági jelzés alkalmazása szükséges, ha a munkát végző személyre vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelentő veszélyforrás kollektív műszaki védelemmel vagy munkaszervezési intézkedéssel teljes mértékben nem küszöbölhető ki.

A munkáltató köteles biztonsági jelzéseket karbantartani, azokat a munkakörülmények változásaiból adódóan vagy elhasználódásuk miatt cserélni, illetőleg a meglétükről meggyőződni.

A munkahelyeken, a közlekedési – menekülési utaknál, a villamos kapcsoló szekrényeknél a munkát végző személyek és a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelme érdekében biztonsági és egészségvédelmi jelzéseket kell alkalmazni legalább:

- a menekülési utak jelölése,
- a tűz leküzdésére szolgáló eszközök helyének jelölése,
- az elsősegélynyújtás helyének jelölése,
- a dohányzóhelyek jelölése,
- takarításnál a csúszós járófelület jelölése,
- a villamos kapcsolószekrényeknél az áramütés veszély jelölése,
- a villamos kapcsolószekrényekbe történő illetéktelen személyek benyúlásának a tiltása,
- a járófelületek, munkavégzési területek szintkülönbségének jelölése,
- az alacsony földémszintek jelölése,
- a munkahelyen fellépő veszélyek és ártalmak,
- a veszélyes terek,
- a munkaeszközök egyedi veszélyeinek a jelölése,
- az egyéni védőeszközök használata

vonatkozásában

3.15. Munkát végző személyek minimális létszáma

A munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos elvégzéséhez megfelelő szakképzettségű és számú munkát végző személyt kell biztosítani.

Ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, és ilyen helyre csak erre is kiterjedő oktatásban részesült munkát végző személyek léphetnek be.

Ha a munka a munkát végző személy testi épségére, egészségére veszélyt jelenthet, akkor azt csak meghatározott szakképzettséggel (képzettséggel), illetőleg gyakorlattal rendelkező személy végezheti.

Ha valamely munkát egyidejűleg két vagy több munkát végző személy végez, a biztonságos munkavégzés érdekében az egyik munkát végző személyt meg kell bízni a munka irányításával, és ezt a többiek tudomására kell hozni.

3.16. Egyedüli munkavégzés tilalma

Nem bízható meg önálló munkavégzéssel fokozott veszélyességű munkával a betanulási idejét töltő munkát végző személy.

Tilos egyedül munkát végezni:

- laboratóriumi munkaterületeken,
- robbanóképes légtérben történő munkavégzés,
- tűzveszéllyel járó munkavégzések,
- magasban – 2 m felett - (létra, állvány) végzett munka,
- feszültség közeli, feszültség alatti munka (villamos kezelőhelyiségben, kapcsolótermekben végzett villamos üzemi munkáknál),
- aggregátor üzemeltetése a munkavégzés,
- gépi anyagmozgatás, teheremelés esetén.

3.17. Rendfenntartás

A munkahely és a munka jellegének megfelelően napi szintű takarítással gondoskodni kell a rendről, tisztaságról, a keletkező szennyező anyagok, szennyvíz, hulladék kezeléséről oly módon, hogy veszélyt, vagy egészségi ártalmat ne okozzanak és a környezetet ne károsítsák.

A munkáltató köteles biztosítani, hogy a munkahelyeket, a munkaeszközöket, illetve a felszereléseket és berendezéseket a higiénés követelményeknek megfelelően rendszeresen takarítsák és tisztítsák.

Ennek keretében gondoskodnia kell:

- a rovarok és rágcsálók szükség szerinti irtásáról,
- a zárt téri munkahelyek rendszeres, a használatnak megfelelő gyakoriságban történő takarításáról, illetve azon munkahelyeken, ahol a munkát végző személy veszélyes anyaggal, keverékekkel kerülhet érintkezésbe, műszakonként legalább egyszeri takarításról.

Azokon a munkahelyeken, ahol a veszélyes anyagok, keverékek pora szennyezheti a munkakörnyezetet és ezzel a munkát végző személy érintkezésbe kerülhet, a takarítást oly módon kell elvégezni, hogy e művelet ne legyen újabb veszély forrása.

A termelési (nem veszélyes) és települési (kommunális) szilárd hulladékot (szemetet) a munkahelyen elkülönítve kell gyűjteni és tárolni.

A nem veszélyes, bomló, szerves anyagot tartalmazó, valamint a bűzös termelési hulladékot fedett, résmentes, mosható, fertőtleníthető, pormentes ürítést biztosító eszközben vagy konténerben kell gyűjteni.

A gyűjtőtartályokat a munkahelyről az erre a célra kijelölt tárolóhelyre naponta be kell gyűjteni, és onnan rendszeresen, de legalább hetente kétszer el kell szállítani.

A tárolóhelyen a hulladék nem szennyezheti a környezetet. A tárolóhely legyen tisztán tartható.

3.18. A munkahely ellenőrzése

A munkaterületen munkát végző személy köteles minden munkakezdés előtt:

- a munkahelyet szemrevételezéssel ellenőrizni,
- az esetlegesen észlelt hiányosságokat megszüntetni, vagy a javítást kezdeményezni.

- A munkáltató rendszeresen köteles többek között munkavédelmi szemlék megtartásával rendszeresen meggyőződni arról, hogy a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek,
- a munkát végző személyek ismerik, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket,
- a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve az azzal összefüggő veszélyek figyelembevételével megfelelő munkaeszközök, munkakörülmények vannak-e biztosítva a munkát végző személyek részére,
- biztosítva vannak-e a munkavégzéshez szükséges egyéni védőeszközök, azok:
 - rendeltetésszerűen használhatóak,
 - a munkavégzés veszélyeinek megfelelő védőképességűek,
 - kielégítő higiénés állapotúak.

A munkáltató teljes felelősséggel köteles megtenni minden szükséges intézkedést a munkát végző személyek biztonsága és egészségvédelme érdekében, figyelembe véve a változó körülményeket is, valamint törekedve a munkakörülmények folyamatos javítására, szükség szerint a munkahely, létesítmény

- tisztításával,
- karbantartásával.

4. A foglalkoztathatóság személyi feltételei

4.1. Egészségügyi alkalmasság

A munkát végző személy csak olyan munkára alkalmazható, ha

- annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik,
- foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetve a fiatalokú egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja,
- foglalkoztatása nem jelent veszélyt a munkát végző személy reprodukciós képességére, magzatára,
- mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti és a munkára orvosi vélemény alapján alkalmasnak bizonyult.

A munkára való alkalmasságról jogszabályban meghatározott orvosi vizsgálat alapján kell dönteni, mely lehet:

munkaköri alkalmassági vizsgálat: annak megállapítása, hogy egy meghatározott munkakörben és munkahelyen végzett tevékenység által okozott megterhelés a vizsgált személy számára milyen igénybevételt jelent és annak képes-e megfelelni;

szakmai alkalmassági vizsgálat: a szakma elsajátításának megkezdését megelőző, illetőleg a képzés és az átképzés időszakában az alkalmasság véleményezése érdekében végzett orvosi vizsgálat.

Az alkalmasság véleményezése a munkaköri alkalmasság esetében a munkáltató által megjelölt munkakörre, a szakmai alkalmasság esetében az adott szakmára, illetve szakmai jellegű képzésre, átképzésre, az adott személy számára ellátható foglalkozási csoportokra vagy szakmák megjelölésére vonatkozik.

A munkaköri és a szakmai alkalmasság vizsgálata során meg kell állapítani, hogy a munkát végző személy:

- a munkavégzésből és a munkakörnyezetből eredő megterhelés által okozott igénybevétele
- egészségét, testi, illetve lelki épségét nem veszélyezteti-e,
- nem befolyásolja-e egészségi állapotát kedvezőtlenül,
- nem okozhatja-e utódai testi, szellemi, pszichés fejlődésének károsodását;
- esetleges idült betegsége vagy fogyatékossága a munkakör ellátása, illetőleg a szakma elsajátítása és gyakorlása során nem idéz-e elő baleseti veszélyt;
- milyen munkakörben, illetve szakmában és milyen feltételek mellett foglalkoztatható állapot rosszabbodás veszélye nélkül, amennyiben átmenetileg vagy véglegesen megváltozott munkaképességű;

- foglalkoztatható-e tovább jelenlegi munkakörében, illetve folytathatja-e tanulmányait a választott szakmában;
- szenved-e olyan betegségben, amely miatt munkaköre ellátása során rendszeres foglalkozás-egészségügyi ellenőrzést igényel.

A munkaköri és a szakmai alkalmasság orvosi vizsgálata előzetes, időszakos és soron kívüli, valamint meghatározott esetekben záró vizsgálattal egészül ki.

4.2. Előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatot kell végezni

- a munkáltató által foglalkoztatni kívánt személynél a munkavégzés megkezdését megelőzően;
- a munkáltató által foglalkoztatott személynél a munkakör, munkahely, munkakörülmények megváltoztatása előtt, ha
 - fizikai munkát végez,
 - fiatalkorú,
 - nem fizikai munkakörben foglalkoztatott munkát végző személy az új munkakörben vagy munkahelyen a korábnál nagyobb vagy eltérő jellegű megterhelésnek lesz kitéve.

4.3. Időszakos alkalmassági vizsgálaton kell részt venni, a munkaköri alkalmasság újbóli véleményezése céljából

- a 18. életévét be nem töltött munkát végző személynél évente,
- az idősödő munkát végző személynél évente,
- jogszabályban meghatározott fizikai, kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkát végző személy esetében, az ott meghatározott gyakorisággal,
- jogszabály szerinti fokozottan baleseti veszéllyel járó munkakörben foglalkoztatott ilyen tevékenységet végző munkát végző személynél, az ott előírt gyakorisággal,
- jogszabály szerint fokozott pszichés terhelésnek kitett munkát végző személynél évente,
- pszichoszociális kóroki tényezők hatásának kitett munkát végző személynél évente,
- külföldi munkavégzés esetén az előbbieken felsorolt fokozott kockázatnak kitett munkát végző személynél (amennyiben az időszakos munka alkalmassági vizsgálatok elvégzése külföldön nem biztosított), átmeneti itthon-tartózkodása alkalmával, illetve hazalátogatásakor, legfeljebb évente.

4.4. Soron kívüli munkaköri vagy szakmai alkalmassági vizsgálatot kell végezni

- ha a munkát végző személy egészségi állapotában olyan változás következett be, amely feltehetően alkalmatlanná teszi az adott munkakör egészséget nem veszélyeztető és biztonságos ellátására, a szakma elsajátítására, illetve gyakorlására;
- heveny foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció, eszméletvesztéssel járó vagy ismétlődő munkabaleset előfordulását követően;
- a munkát végző személy, tanuló vagy hallgató olyan rosszulléte, betegsége esetén, amely feltehetően munkahelyi okokra vezethető vissza, illetve 30 napos keresőképtelenséget követően, valamint a külön biológiai tényezők hatásának kitett munkát végző személy esetén a 10 napot meghaladó keresőképtelenséget követően;
- ha a munkát végző személy előre nem várt esemény során expozíciót szenved;
- ha a munkát végző személy munkavégzése – nem egészségi ok miatt – 6 hónapot meghaladóan szünetel.

4.5. A munkáltató kezdeményezésére záró vizsgálatot kell végezni

- A külön jogszabályban szereplő emberi rákkeltő hatású anyagok tízéves, benzol, illetve ionizáló sugárzás négyéves expozícióját követően a tevékenység, illetve a munkaviszony megszűnésekor;
- Idült foglalkozási betegség veszélyével járó munkavégzés, illetve munkakörnyezet megszűnésekor továbbá, ha a foglalkoztatott karkedvezményre jogosító munkakörben legalább négy évet dolgozott;
- Külföldi munkavégzés esetén a munkát végző személy végleges hazatérését követően.

4.6. A foglalkoztathatósági vizsgálatról

- A munkáltatóval foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatásra szerződött foglalkozás-egészségügyi szolgáltató,
- a foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatást vagy foglalkozás-egészségügyi szakellátást nyújtó szolgáltató, vagy
- az elhelyezkedni kívánó személy által választott – foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás nyújtására jogosító működési engedéllyel rendelkező – házi orvos.

Foglalkoztathatósági szakvéleményt állíthat ki a fent megjelölt esetekben, a jogszabály által meghatározott nyomtatványon.

A foglalkoztathatósági szakvélemény kiadásának díját jogszabály alapján a vizsgálatot kezdeményező viseli.

A foglalkoztathatósági szakvélemény a kiállításától számított egy évig érvényes.

A sérülékeny csoportba tartozó munkát végző személyeket a külön jogszabályban foglaltak szerint óvni kell az őket különösen érintő egészségkárosító kockázatoktól.

4.7. Munkára képes állapot

Az előzőekben leírtak a munkát végző személy általános egészségi állapotára vonatkoznak, amelyet jogszabályi kötelezettség ír elő, mindezek mellett a munkát végző személy munkára képes állapotát befolyásolja még az aktuális egészségi állapot (betegség, alkoholos befolyásoltság, bódító-, kábítószer használat, azok a gyógyszer mellékhatások, amelyek befolyásolják a munkavégzést, vezetést). Ilyenkor a munkát végző személy ideiglenesen alkalmatlan a munka elvégzésére.

Munkára képes állapot

- fizikailag és mentálisan kipihent állapotú;
- nincs a munkavégző képességet befolyásoló betegsége;
- nem áll alkoholos befolyásoltság alatt;
- nem áll a munkavégző képességet befolyásoló gyógyszer, kábítószer hatása alatt.

4.8. Magatartási szabályok

A munkát végző személy köteles:

- a munkáját a, munkáltatói utasítás alapján, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezni;
- a munkavégzés közben a munkát végző kollégáját magatartásával nem veszélyeztetni;
- a monoton munkavégzés miatt, a munkáltató által meghatározott munkaközi pihenőidőket betartani;
- az étel-, italfogyasztást az étkező-, pihenő helyiségben végezni.

4.9. Szakmai ismeretek

Szakképesítés, szakképzettség

A munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos elvégzéséhez megfelelő szakképzettségű és számú munkát végző személyt kell biztosítani.

Ha a munka a munkát végző személy testi épségére, egészségére veszéllyel járhat, jogszabály előírhatja, hogy azt csak meghatározott szakképzettséggel (képzettséggel), illetőleg gyakorlattal rendelkező személy végezheti.

Különböző jogszabályokban meghatározott munkaköröket szakmai képzettséghez kötik:

Szabályozott szakma

Olyan szakmai tevékenység, vagy szakmai tevékenységek csoportja, amely gyakorlásának megkezdése, gyakorlása vagy gyakorlásának valamelyik módja közvetlenül vagy közvetve meghatározott szakmai képesítéssel való rendelkezéshez kötött törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések alapján; a gyakorlás módjának minősül különösen a törvényi,

rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések által adott szakmai képesítéssel rendelkező személyek számára fenntartott szakmai cím használata.

Ilyen szakképesítés – szakképzettség többek között: hegesztő, villamos biztonsági felülvizsgáló, energia-átalakító rendszerkezelő, felelős műszaki vezető.

Gyakorlati idő

Ugyanezen jogszabályokban meghatározott gyakorlati idő szükséges egyes szakképesítésekhez (pl.: szakértői tevékenység).

Jogosultsági vagy egyéb vizsga

Bizonyos feladatok ellátásra speciális jogosultsági vagy minősítő vizsga szükséges (pl.: munkavédelmi, munkaegészségügyi szaktevékenység).

Nyilvántartásba vétel

Meghatározott szakértői és mérnöki tevékenységek végzéséhez nyilvántartásba vétel (kamarai tagság) szükséges.

Jogosítvány

Szintén jogszabályi előírás, hogy különböző gépjárművek vezetéséhez jogosítvány, jogosultság vagy speciális vizsga szükséges (pl. emelőgép üzemmódban működő gépek).

4.10. Munkavédelmi ismeretek

A munkát végző személy csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal.

Ha valamely munkát egyidejűleg két vagy több munkát végző személy végez, a biztonságos munkavégzés érdekében az egyik munkát végző személyt meg kell bízni a munka irányításával, és ezt a többiek tudomására kell hozni.

Ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, és ilyen helyre csak erre is kiterjedő oktatásban részesült munkát végző személyek léphetnek be.

Ismeret

A munkáltató által birtokolt, a munkát végző személyek részére is átadott, olyan mennyiségű és minőségű információ, amely elégséges a normál munkavégzés során, illetve meghibásodás, műszaki hiba alkalmával, vagy rendkívüli helyzet esetén - a munkavédelmi kockázatokat elkerülő – megoldások, cselekvések gyakorlati kivitelezéséhez.

Készség

Az ismeretek olyan magas szintje, melynek birtokában a munkáltató és a munkát végző személy bármely, akár váratlan helyzetben és szituációban is tudja azt, hogy kinek mi a teendője.

Jártasság

A munkát végző személy az elsajátított ismeretek és a készség birtokában nem csak tudja, hogy mi a teendője, de a gyakorlatban nagy biztonsággal – tétovázás és tévedés nélkül – cselekvően tudja alkalmazni.

Képesség

Az ismeretalkalmazó tudás.

Kognitív képességek: egy adott munkaterület feladatainak, problémáinak megoldásához szükséges eljárások ismerete és használata.

Motoros készségek: ténylegesen, cselekvésben is megfigyelhető tevékenységek.

5. Kollektív védelem

Azoknál a munkafolyamatoknál, amelyeknél a munkavállaló vagy hatókörben tartózkodó személy veszélyforrás hatásának lehet kitéve, a hatásos védelmet elsősorban kollektív műszaki védelemmel, szervezési intézkedésekkel, egyéni védőeszközök használatával, szükség esetén ezek együttes alkalmazásával kell megvalósítani.

A munkáltatónak a kockázatértékelést követően, a feltárt kockázatok kezelése során, meg kell határoznia a védekezés leghatékonyabb módját, előnyben részesítve a kollektív műszaki védelem módozatait az egyéni védőeszközök használatával szemben.

Amennyiben az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeit a munkaeszköz használata során nem lehet a munkavállaló számára teljes mértékben biztosítani, akkor zárt technológia alkalmazásával, ha ez nem oldható meg, akkor kollektív műszaki védelem, szervezési intézkedések, egyéni védőeszközök – szükség szerinti együttes – alkalmazásával a kockázatot minimálisra kell csökkenteni.

A kollektív műszaki védelem, a kockázatok megelőzésére és kiküszöbölésére alkalmas berendezés megválasztásával, használatával, a használatra vonatkozó speciális képzéssel, a berendezés meghatározott időszakonkénti kiegészítő vizsgálatával történhet.

Magasban lévő munkahelyen, ahol ideiglenesen végeznek munkát, és a munka elvégzéséhez szükséges biztonságos és ergonómiai feltételeket kielégítő munka- vagy tartózkodási területet nem lehet biztosítani, olyan eszközt kell a munkavállaló rendelkezésére bocsátani, amely lehetővé teszi a veszélytelen közlekedést, megfelel az elvégzendő munka jellegének, és az előre látható igénybevételnek.

A lezuhanást megakadályozó rendszernek megfelelő szilárdságúnak és olyan kialakításúnak kell lennie, hogy a magasból történő lezuhanást megakadályozza, illetve a munkavállalónak sérülést ne okozzon. A kollektív műszaki védelem csak létra becsatlakozási pontjánál, illetve lépcső bejáratánál szakítható meg.

Kiegészítő biztonsági megoldást kell alkalmazni, ha a technológia miatt a lezuhanást megakadályozó kollektív műszaki védelmi rendszert átmenetileg el kell távolítani. A munkát csak akkor szabad megkezdeni, ha a kiegészítő védelmet kialakították. A lezuhanást megakadályozó kollektív műszaki védelmi rendszert az eredeti állapotának megfelelően kell visszaállítani, ha a munkát befejezték vagy átmenetileg abbahagyták.

5.1. Kollektív műszaki védelem biztonsági berendezések alkalmazásával

Kollektív műszaki védelemmel kell ellátni azokat a berendezéseket, melyek önmagukban való üzemeltetése során fellépő veszélyeket nem lehet kizárni, vagy a kockázatértékelés felhívja rá a figyelmet.

Biztonsági berendezéseket alkalmazó védőintézkedés személyek védelmére az ésszerűen kiküszöbölhető veszélyekkel vagy a beépített biztonságot adó tervezői intézkedésekkel kellő mértékben ésszerűen nem csökkenthető kockázatokkal szemben.

Biztonsági berendezés

Olyan, a munkaeszköztől le nem vehető biztonsági feladat ellátása érdekében önállóan működő berendezés, amely a kockázatot önmagában vagy egy védőburkolattal együtt hárítja el. Hibája vagy hibás működése személyek biztonságát vagy egészségét veszélyeztetheti, és amely nem szükséges a munkaeszköz működéséhez, vagy amelyet általános alkatrészekkel pótolni lehet.

A biztonsági berendezés lehet:

- a leszerelhető mechanikus erőátviteli berendezés védőburkolata;
- személyek detektálására (védelmére) tervezett biztonsági eszköz;
- meghatározott munkaeszköz védelmére tervezett gépi működtetésű nyitható reteszelt védőburkolat;
- biztonsági funkciókat szolgáló logikai egység;
- a munkaeszközön veszélyes mozgások ellenőrzésére szolgáló, hibajelző kiegészítő rendszerrel ellátott szelep;
- a munkaeszköz kibocsátásainak (emisszió) megkötésére szolgáló rendszer;
- a munkaeszköz munkafolyamatában részt vevő mozgó részek ellen a személyek védelmére tervezett védőburkolat és védőberendezés;
- a személyt üléséhez rögzítő korlátozó eszköz;
- a vészleállító berendezés;
- a potenciálisan veszélyes elektrosztatikus töltések felhalmozódását megakadályozó kisütő szerkezet;
- energiakorlátozó és kioldó berendezés;
- a zaj- és rezgéscsökkentő rendszer és berendezés;
- a kétkezes vezérlőberendezés;
- elektronikus alkatrészeket tartalmazó biztonsági kapcsoló jellegű elektromos biztonsági berendezés.

5.2. Biztonsági berendezések fajtái

- Reteszelő berendezés
- Mechanikus, villamos vagy egyéb elven működik
- Egy működési elemet reteszeléshez köt úgy, hogy ha a reteszelés nem működik, akkor a munkaeszközi funkció sem indítható el

- Önműködő visszakapcsolóval ellátott vezérlőberendezés
- Olyan kapcsoló, ami addig működik, amíg fogom (holtember-, éberségjelző-, jelenlét érzékelő kapcsoló)
- Kézi szerszámoknál kötelező ez a megoldás (fúrómunkaeszköz stb.)
- A tehetetlen mozgás megjelenik, ezért leállásig hozzányúlni tilos
- Kétkezes kapcsolás
- Két kezelőelem kézzel történő egyidejű működtetése szükséges ahhoz, hogy a veszélyes mozgások megkezdődjenek és fennmaradjanak.
- Közelítésre működésbe lépő biztonsági kapcsoló
- A veszélyes mozgásokat letiltja, ha valami (ember vagy testrésze) a veszélyzónába kerül.
- Helyhez, illetve pályához kötött.
- Lehet mechanikus, fotoelektromos, infravörös stb.
- Olyannak kell lennie, hogy felette és alatta ne lehessen átmászni, illetve megkerülni.
- Határoló berendezés
- Megakadályozza, hogy a folyamatok (paraméterek) egy meghatározott határt meghaladjanak.
- Egyes állapotok érzékelését és az állapotjelzők behatárolását jelenti (pl. biztonsági szelep, végállás kapcsoló, hőmérsékletszabályozó, olvadó biztosíték).

5.3. Biztonsági berendezések kialakításával kapcsolatos követelmények

- Az elmozduló szerkezeti elemeket ne lehessen addig működésbe hozni, ameddig a kezelő azt elérheti.
- A mozgó szerkezeti elemek beállítását, átalakítását stb. csak szándékosan lehessen megtenni.
- Ha a mozgó elemek bármilyen hibája bekövetkezik, akkor a rendszer automatikusan álljon le. (pl. elakadás, energia kimaradás).

5.4. A kialakítás általános szabályai

- Legyen szilárd: statikailag és szilárdságilag megfelelő, a keletkező terheléseket, a normál működtetésből adódó veszélyeket közömbösíteni tudja.
- Ne idézzen elő pótlólagos veszélyeket: átfogó stratégia alkalmazása.
- Ne legyen egyszerű módon megkerülhető vagy hatástalanítható.
- A veszélyes tértől kellő távolságot tartson: az ember kellően eltávolítható legyen, de ne legyen túl messze.
- A munkafolyamat megfigyelését csak a lehető legszükségesebb módon korlátozza: a tényleges munkafolyamat szemmel követhető legyen (pl. átlátható ablak).
- A karbantartási munkákat a biztonsági berendezés tegye lehetővé, ugyanakkor azonban nyitáskor ne kelljen nagyobb nyílást szabaddá tenni.

5.5. A védőburkolat

Védőburkolat

Elválasztó, passzív elem, a munkaeszköz azon része, ami térben elzárja, elhatárolja a veszélyforrásokat a dolgozótól. Feladata megakadályozni, hogy a veszélyforrás emberrel bármilyen módon érintkezésbe kerüljön, s veszélyes hatását kifejtse.

Szerkezeti kialakítása szerint lehet tok, fedél, védőlemez, ernyő (ha be lehet csukni), ajtó (ha ki lehet nyitni), ablak (ha ki lehet nyitni, át lehet látni), burkolat (ha egy passzív elem van).

Védőburkolatok fajtái:

Rögzített: védhet önmagában

Masszívan, tartósan a helyén van rögzítve.

Lehet végleges is (hegesztett).

Biztonságtechnikai követelmények:

Fontos, hogy üzemszerűen nem vehető le, csak speciális szerszámmal lehessen.

Fel kell hívni a figyelmet, hogy ne szereljék le.

Nyitható védőburkolat:

Üzemszerűen (segédeszköz használata nélkül) nyitható.

Biztonságtechnikai követelmények:

Könnyen nyitható legyen.

Nyitáskor a kötőelem és a védőburkolat ne essen le.

Olyan csuklós, zsanéros megoldás legyen, hogy nyitott állapotban rögzítve maradjon a védőburkolat.

Állítható védőburkolat (a kezelő vagy a technológiai folyamat állíthatja)

A kezelő embermérete miatt.

Különböző méretű munkadarabok miatt.

Reteszelt védőburkolat

A burkolat zárása nélkül a hatások ellen védelmet igénylő veszélyes munkaeszközi funkciók nem hajthatók végre, illetve leállnak, ha a védőburkolatot kinyitják. Csak a reteszelő berendezés érzékeli a beavatkozást, de nem indítja el a folyamatot.

Biztonságtechnikai követelmények:

A veszélyes munkaeszközi funkciók csak akkor indíthatók el, ha a védőburkolat csukva van.

Ha a burkolatot kinyitják, leáll a folyamat.

Ha a védőburkolat zárva van, a munkaeszközi funkciók elindíthatók, automatikusan nem indul el a védőburkolat becsukásával.

A kézben tartott, ill. kézzel irányított munkaeszközök különleges követelményei

A munkaeszköz súlyának és kialakításának megfelelően fogantyúkat, ill. felfekvő felületeket kell kialakítani.

A munkaeszköz kezeléséhez ne kelljen a munkaeszközt elengedni.

Nem kell vészkipcsoló, de a megfogási helyeken kikapcsolóról kell gondoskodni.

5.6. A védőberendezés

Védőberendezések

A veszélyes és ártalmas tényezők munkavállalótól való elhatárolását, illetve a veszélyzónában tartózkodókra gyakorolt hatásának elviselhető mértékre korlátozását teszi szükségessé, aktív elem. Önmagában vagy védőburkolattal együtt hárítja el a kockázatot.

5.7. Kezelőterek kialakítása

A munkaeszközök (gépek, berendezések) irányítását (üzemeltetését) munkavállalók biztonságos, az egészséget nem veszélyeztető elhelyezésére szolgáló terület.

Követelmények a kialakításra:

- Védjenek a környezet veszélyes és ártalmas tényezőitől (esetleg fülkék kialakításával). Ha erre nincs mód, védőberendezéssel, mentőfelszerelésekkel, tűzoltó eszközökkel kell a védekezés lehetőségét megteremteni.
- Biztosítsák a szükséges mozgásteret, a munkaeszközök könnyű és biztonságos kezelésének, működtetésének és karbantartásának lehetőségét.
- Ha helyváltoztatásra van szükség, állványok, járdák, pódiumok, lépcsők, létrák legyenek kialakítva. Itt legyen lehetőség biztonságos anyagtárolásra és közlekedésre.
- Padozatuk feleljen meg a munkavégzés jellegének, a tisztítási követelményeknek, felületük csúszásmentes, egyenletes, billenés és botlásmentes legyen.
- Szükség esetén kisegítő berendezéssel kell ellátni.
- A gyors menekülést tegyék lehetővé.
- Színdinamika alkalmazása.
- Megfelelő megvilágítású legyen.

6. Egyéni védőeszközök

6.1. Az egyéni védőeszközökre vonatkozó általános követelmények

A műszaki megelőzés eszközeivel nem lehet minden esetben kiküszöbölni a munkavégzés során fellépő kockázatokat. Ilyenkor a kockázatok nem veszélyes mértékűre csökkentése

érdekében, a munkáltató a munkavállalókat a hatásokkal szembeni védelem megvalósítása érdekében egyéni védőeszközökkel köteles ellátni.
Ezek az alkalmazott munkaszervezési intézkedésekkel együttesen szolgálják a megelőzést.

6.2. Az egyéni védőeszköz fogalma

Amennyiben megelőző műszaki, szervezési intézkedésekkel a biztonságos és egészséges munkafeltételek nem biztosíthatók, a kockázatok esetleges károsító hatásainak megelőzése érdekében, a munkáltató különféle védőeszközökkel látja el a munkavállalókat és ellenőrzi azok rendeltetésszerű használatát.

A védőeszközök kiadását megelőzően, a munkáltató a kockázatértékelés során felméri a veszélyforrásokat, kockázati tényezőket és azok ismeretében tudja meghatározni milyen védőeszközt, kell biztosítani az adott munkafeladat elvégzéséhez.

A kockázatértékelésre, a védőeszköz kiválasztására vonatkozó adatokat, mérési eredményeket, szakértői véleményeket a munkáltató írásos dokumentumok formájában készítteti el és hatósági ellenőrzéskor kérelemre köteles átadni az ellenőrzést végzőnek.

Az egyéni védőeszköz olyan speciálisan kialakított eszköz, amely elsősorban az egyes testrészek, vagy egyes esetekben a teljes testfelület védelmét biztosítja.

A dolgozó azért viseli, vagy tartja magánál, hogy a munkafolyamatból, technológiából eredő kockázatokat a veszélyességi szint alá mérsékelje.

Ha a munkavégzés során egyidejűleg többféle kockázati tényező is megjelenik, ezért szükséges lehet, hogy a dolgozó többféle eszközt is viseljen.

Az egyéni védőeszköz:

Minden olyan eszköz, annak kiegészítése vagy hozzá kapcsolódó segédeszköz, amelyet a dolgozó azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat, az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse.

Az expozíció:

A munkahelyen jelen lévő munkavállalókat érő kóros tényezők mennyiségi meghatározása (az expozíciós koncentráció és az expozíciós idő szorzata).

A védőeszköz használhatóságának és viselhetőségének feltételei függnek:

- a kockázat súlyosságától,
- a kockázatnak való kitettség gyakoriságától,
- a munkavégzés helyének jellegzetességeitől,
- a védőeszköz védőképességétől,
- a védőeszköz viselése során jelentkező többletterheléstől.

Mindezek együttes figyelembevételével kell a védőeszközt kiválasztani és használatra kiadni a dolgozónak.

6.3. Veszély típusok

Fizikai eredetű veszélyek:

- mechanikai veszélyek (leesés magasból, ütés, vágás, becsapódás, zúzódás, szúrás, vágás, horzsolás, rezgés, elcsúszás, elesés)
- hőmérséklet okozta veszélyek (láng, kontakt- és sugárzó hő, hideg)
- elektromosság okozta veszélyek
- sugárveszély (nem ionizáló)
- zajártalom

Vegyí eredetű veszélyek:

- légszennyeződés (por, rost, füst, gőz)
- folyadékok (merülés, fröccsenés, kilövellés)
- gázok, gőzök

Biológiai veszélyek:

- baktériumok
- vírusok
- gombák
- egyéb biológiai kóroki tényezők

Az egyéni védőeszközökkel jelentősen mérsékelhető az emberi szervezetet érő károsító hatás.

Nem minősül védőeszköznek:

- a közönséges munkaruha és az olyan egyenruha, illetve formaruha, amelyet nem a munkavállalók biztonságának és egészségének védelmére terveztek, illetve vizsgáltak;
- az egészségügyről szóló törvény szerinti mentést és betegszállítást végző mentőszolgálatok által használt felszerelések;
- a fegyveres erők és egyéb rendvédelmi szervek által viselt vagy használt védőeszköz;
- a közúti közlekedési eszközökön alkalmazott védőeszköz és védőfelszerelés;
- a sportfelszerelés és sporteszköz;
- az önvédelem vagy elrettentés célját szolgáló felszerelés és eszköz;
- a veszélyek és ártalmak felderítésére és jelzésére szolgáló hordozható készülékek.

Az egyéni védőeszköz juttatás helyi rendjét a munkáltató írásban határozza meg. A hatékony védelmet nyújtó védőeszköz kiválasztásához, a munkáltató munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó személyt köteles igénybe venni.

6.4. Az egyéni védőeszközök dokumentumai

A munkáltatónak meg kell győződnie, hogy az általa kiválasztott (természetesen a munkavédelmi és a foglalkozás-egészségügyi szakorvos együttes javaslata alapján) egyéni védőeszköz megfelelő-e az adott munkafeladathoz.

A megítéléshez szükséges ismernie a védőeszköz vizsgálatával, minősítésével kapcsolatos tudnivalókat és a keletkezett dokumentációkat.

Az egyéni védőeszközök dokumentumai a következők:

- EK-megfelelőségi nyilatkozat
- EK-típustanúsítvány
- Terméktájékoztató
- Az egyéni védőeszköz EK-jelölése
- Az ellenőrző vizsgálatok dokumentumai

EK-megfelelőségi nyilatkozat:

Az EK-megfelelőségi nyilatkozat nem más, mint a gyártó által kiadott írásbeli nyilatkozat arról, hogy a védőeszköz a vizsgálatra általa átadott mintának és a 18/2008. (XII.3.) SZMM rendelet előírásainak megfelel.

Terméktájékoztató:

Ez a kötelezően a termékhez csatolandó és a vevőnek, felhasználónak átadandó terméktájékoztató nem más, mint a felhasználók számára készített olyan dokumentum, amely tartalmazza a következő információkat az adott egyéni védőeszközzel:

- a védőeszköz rendeltetésszerű használatára, tárolására, kezelésére, raktározására, tisztítására, karbantartására, fertőtlenítésére, a használatba vételt megelőző és követő, valamint az időszakos felülvizsgálatára vonatkozó információkat, nyilatkozatokat, felhívásokat,
- a gyártó által használatra ajánlott tisztító, karbantartó vagy fertőtlenítő anyagok megjelölést, amelyek rendeltetésszerű használat mellett a védőeszköz védelmi képességét nem befolyásolják, illetve annak anyagaina nem hatnak károsan,
- az EK típusvizsgálatok műszaki tartalma alapján a különféle típusú kockázati tényezők fokozatainak megfelelően megállapított védőeszköz védelmi képességet, a védőeszköz védelmi osztályát és az ez által biztosított teljesítményértékeket,
- a védelmi fokozatot a paraméterek megadásával (a továbbiakban együtt:
 - védőeszköz védelmi szintje),
- azokat a körülményeket, amelyek között a védőeszköz nem használható, illetve használata nem engedélyezhető;
- a védőeszközhöz felhasznált alkotóelemek, alkatrészek ismérveit, ezek összeillesztési jellemzőit;
- a védőeszköz védelmi szintje elvesztésének időpontját (pl. a védelmi idő tartamát, az avulási időt);

- a védőeszköz biztonságos szállítása szempontjából megfelelő csomagolási módot;
- a védőeszközön lévő jelképek és az EK-jelölés jelentését;
- azokat a különleges, a használatához szükséges alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeken alapuló ismereteket, amelyek egyes különleges védőeszközök egészséget nem veszélyeztető és biztonságos használatához, viseléséhez szükségesek;

A Terméktájékoztatót pontosan és érthetően, az adott országban használt nyelven is meg kell fogalmazni.

EK jelölés:

A védőeszközökön **kötelező** feltüntetni viszont az EK-jelölést.

A védőeszközökön feltüntetett EK-jelölés azt fejezi ki, hogy a védőeszköz megfelel a 18/2008. (XII.3.) SZMM rendelet 3. számú melléklet szerinti alapvető követelményeknek, az alkalmazott honosított harmonizált szabványoknak, illetve az alapvető követelményeknek megfelelő műszaki megoldásoknak.

Az EK-jelölést valamennyi védőeszközön oly módon kell elhelyezni, hogy az a használatának várható időtartamára jól felismerhető, eltávolíthatatlan legyen.

Ha az EK-jelölés a védőeszközön nem helyezhető el annak mérete vagy jellemzője miatt, akkor azt a csomagoláson kell feltüntetni.

A védőeszközön vagy annak csomagolásán egyéb információk is feltüntethetők, azonban azok az EK-jelölés láthatóságát és olvashatóságát nem csökkenthetik.

Az EK-jelölésnek tartalmaznia kell:

- a védőeszköz, mint végtermék ellenőrzésében részt vevő ellenőrző szervezet azonosító számát,
- a 18/2008. (XII.3.) SZMM rendelet 5. számú melléklet szerinti „CE” betűket,
- a szabványnak, vagy egyéb választott előírásnak a számát.

Ha a tanúsító szervezet az ellenőrzése során megállapítja, hogy az EK-jelölésnek a védőeszközön való feltüntetése nem felel meg e rendelet rendelkezéseinek, felszólítja a tanúsítatót a védőeszköz előírásoknak megfelelő forgalmazására.

Ha a tanúsítató a felszólítás ellenére nem biztosítja az e rendeletnek megfelelő eljárást, a tanúsító szervezet - az EK-típustanúsítvány egyidejű visszavonása mellett - szükség szerint piacfelügyeleti vagy felelősségre vonási eljárást kezdeményez.

Az ellenőrző vizsgálatok dokumentumai:

Ezek a dokumentumok a következők:

- az egyéni védőeszköz és a tanúsítás dokumentációinak az ellenőrzését,
- a gyártó által alkalmazott minőségirányítási rendszer jóváhagyását,
- mindezek időszakos ellenőrzéseit,

- a munkafolyamatot kell a dolgozóktól védeni, vagy a dolgozót kell védeni a munkafolyamattól,
- védőruha esetén azt normál ruházat, vagy munkaruházat felett kell-e viselni,
- a védőruha, védőkesztyű alapanyaga rendelkezik-e a szükséges védelmi tulajdonsággal.

6.5. Az egyéni védőeszköz biztosításának rendje

Egyéni védőeszközt kell biztosítani az érintett személyek továbbá a veszély, illetve ártalom hatókörében tartózkodó személyek (ellenőrzést végzők, látogatók stb.) számára minden esetben, amikor a munkavégzés során fellépő veszélyek, ártalmak, károsító hatások műszaki, szervezési intézkedésekkel nem küszöbölhetőek ki olyan mértékben, hogy a hatókörben tartózkodók egészsége, testi épsége ne károsodjék.

Az egyéni védőeszközök biztosításával és használatával kapcsolatos feladatok:

Gondoskodni arról, hogy a munkavégzéssel kapcsolatos veszélyek és ártalmak felmérése, értékelése, dokumentálása, valamint az eredmények rendszeres ellenőrzése megtörténjen.

Meghatározni az ártalom/veszély ellen megfelelő védelmet nyújtó egyéni védő eszközt.

6.6. A munkáltatók egyéni védőeszköz juttatással kapcsolatos feladatai

Az egyéni védőeszköz juttatására akkor van szükség, ha a megelőző műszaki, illetve szervezési intézkedésekkel az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés nem valósítható meg.

A kockázatértékeléshez, kockázatbecsléshez, valamint a hatékony védelmet nyújtó védőeszköz kiválasztásához, a védőeszköz használat szabályainak megállapításához a munkáltató szükség esetén szakértőt, vagy akkreditált intézményt is igénybe vehet.

A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje meghatározásába, mint munkabiztonsági munkaegészségügyi szaktevékenységbe - ha megválasztásra kerültek - a munkavédelmi képviselőket is bevonja, akik jogosultak a védőeszköz kiválasztására javaslatot tenni.

A munkavédelmi képviselő jogosult a védőeszköz biztosításáról és használatáról tájékoztatást kapni, az egyéni védőeszköz biztosításával és használatával kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén, megfelelő intézkedéseket kezdeményezni.

A kockázatértékelésre, a védőeszköz kiválasztására vonatkozó adatokat, a mérési eredményeket, a szakértői véleményeket és ajánlásokat, továbbá a védőeszköz juttatásával kapcsolatos egyéb dokumentumokat a munkáltató naprakészen tartja nyilván, és azokat az ellenőrzést végző hatóság kérelmére köteles bemutatni.

A munkáltató gondoskodik arról, hogy a védőeszköz:

- úgy nyújtson védelmet a munkakörnyezeti kockázatokkal szemben, hogy önmaga ne idézzon elő további veszélyt;
- feleljen meg a munkavégzés körülményeinek;
- az ergonómiai követelményeknek és a használó személyek egészségi állapotának megfelelően;
- igazítás elvégzése után illeszkedjen viselőjére.

Amennyiben egyszerre több kockázat fennállása szükségessé teszi, hogy a használó személy egy időben több védőeszközt használjon, ezeknek a védőeszközöknek összeillőknek és hatékonyaknak kell lenniük a fennálló kockázatokkal szemben.

A védőeszköz használatának feltételeit és viselhetőségének időtartamát a következő tényezők befolyásolják, amelyeket azok biztosítása során figyelembe kell venni:

- a kockázat súlyossága,
- a kockázatnak való kitettség gyakorisága,
- a munkavállalók munkavégzési helyének jellemzői,
- a védőeszköz teljesítménye és hatásfoka,
- a védőeszköz viselése által okozott többletterhelés mértéke.

A munkáltató előzetesen tájékoztatja a dolgozókat, a kockázatok jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben a védőeszköz használata őt megvédi, továbbá gondoskodik arról – oktatással, szükség esetén gyakorlati képzéssel is –, hogy megtanulja a védőeszköz használatának módját.

A munkáltató a védőeszköz átadásával egyidejűleg magyar nyelvű tájékoztatót és használati utasítást is köteles a dolgozó rendelkezésére bocsátani.

A tájékoztatás, az oktatás és a gyakorlati képzés megtörténtét a munkáltató írásban dokumentálja és azt a dolgozóval alá kell íratnia, továbbá annak esetleges kérelme esetén az ellenőrzést végző hatóság részére a dokumentumot bemutatja.

A munkáltató köteles biztosítani a dolgozókat, illetve azok képviselői számára a tájékoztatást, az oktatást és a konzultációt a védőeszköz használatával kapcsolatosan.

A védőeszköz biztosítása magában foglalja, hogy:

- az a munkavégzéséhez folyamatosan rendelkezésre álljon (figyelembe véve az elhasználódást, illetve a szavatossági időt),
- a mentési tervben meghatározott mentési feladatokra és haváriákra (*váratlan és veszélyes környezeti feltételek kialakulása*) rendszeresített készenléti védőeszköz csomag állandóan rendelkezésre álljon. Ennek a csomagnak ezért tartalmaznia mindazokat a védőeszközöket, amelyek használata havária esetén szükségessé válhat.

A dolgozó pedig haladéktalanul köteles tájékoztatni arról a munkáltatót, ha megítélése szerint a védőeszköz elvesztette védelmi képességét.

Az egyes alkalmazható védőeszközök típusait és a védőeszköz használatával végezhető tevékenységeket a 65/1999. (XII.22.) EüM rendelet 2. és 3. számú melléklete tartalmazza.

A védőeszköz kiválasztását megelőzően a munkáltató köteles a védőeszköz EK-típustanúsítványa, valamint - szükség esetén - szakértői vélemény alapján felmérni, hogy a felhasználni kívánt védőeszköz megfelel-e az előírt követelményeknek.

A felmérésnek tartalmaznia kell:

- azoknak a kockázatoknak az értékelését, amelyek más eszközökkel nem háríthatók el;
- azoknak a jellemzőknek a meghatározását, amelyekkel a védőeszköznek rendelkeznie kell ahhoz, hogy a munkahelyen előforduló kockázatokkal szemben hatékony legyen, figyelembe véve azokat a kockázatok is amelyet maga a készülék okozhat;
- a beszerezni kívánt védőeszköz védelmi szintjének (védelmi képességének) összehasonlítását a munkahelyi kockázati jellemzőkkel.
- Az előírt vizsgálatot meg kell ismételni, ha bármelyik elemét tekintve változás következett be.

A védelmi képességét veszített védőeszköz tovább nem használható. Az elhasználódott védőeszközt hulladékként, esetenként (pl. szűrőbetétek, légzésvédők, védőruha) veszélyes hulladékként kell kezelni.

6.7. A munkavállalók és képviselőik egyéni védőeszköz juttatással kapcsolatos jogai és kötelezettségei

- Jogosult a számára szükséges egyéni védőeszközt a munkáltatótól igényelni.
- A munkavállaló a számára kiadott egyéni védőeszköz használatáról érvényesen nem mondhat le.
- Jogosult a munkavégzést megtagadni, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyezteti.

A munkavállaló a védőeszközt nem viheti el a munkahelyéről, kivéve, ha a munkáltató engedélyezte annak elvitelét, amennyiben:

- a munkavégzés helye változó és a munkáltató más módon nem tudja biztosítani a védőeszközt a munkavállaló számára,
- a védőeszköz elvitele közegészségügyi szabályokba nem ütközik.

A munkavállaló köteles a számára kiadott egyéni védőeszközt rendeltetésszerűen használni, a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni.

Amennyiben a munkáltató nem biztosítja a szükséges egyéni védőfelszerelést, védőeszközt, akkor a munkavállalót el kell tiltani a munkavégzés folytatásától.

Abban az esetben, ha a védőeszköz elő volt írva és a munkáltató biztosította is, de ezek ellenére a munkavállalók azt nem viselik ezen személyek felelőssége állapítható meg.

Ennek az előírásnak az érvényesítése érdekében a munkáltatónak rendelkeznie kell arról, hogy ki jogosult a munkahelyen a szükséges munkáltatói intézkedésnek (munkától való eltiltás, külső személyek esetén a munkaterületről való eltávolítás) érvényt szerezni.

6.8. Az egyéni védőeszközök szükségességének meghatározása

- A munkavégzéssel kapcsolatos veszélyeket és ártalmakat a létesítési, üzembe helyezési eljárások, valamint a végrehajtott módosítások során, illetve után fel kell mérni.
- Szükséges esetben a mérhető paramétereket műszerrel kell mérni (pl. világítás, zaj, rezgés, légállapot jellemzők stb.).
- A felméréssel megállapított veszélyeket és ártalmakat ki kell értékelni. Ahol az ártalomra szabványokban, jogszabályokban megállapított határértékek vannak (világítás, zaj, klímatervezők, légállapot, stb.), ott azokat kell a kiértékelésnél figyelembe venni.
- A szükséges egyéni védőeszközöket munkakörönként kell meghatározni.
- Az egyéni védőeszközök kiválasztásánál az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:
 - a védőeszköz rendelkezzen érvényes minősítő okirattal, használati utasítással,
 - legyen alkalmas a szükséges védelmi funkcióra,
 - legyen tartós, illeszkedjen a használók testi méreteihez,
 - használata ne jelentsen egészségi kockázatot,
 - munkavédelmi kockázatértékelés megállapításait vegye figyelembe

6.9. Az egyéni védőeszközök forgalomba hozásának szabályai

- Az egyéni védőeszközök beszerzése a munkáltató kötelessége.
- A megrendelt védőeszközök átvételkor, megvásárlásakor ellenőrizni kell a minősítések érvényességét, a biztonsági jel, a CE jel, valamint a használati vagy karbantartási utasítás meglétét. A minőségi ellenőrzést szemrevételezéssel kell végrehajtani, a használati utasítás alapulvételével.
- A hibás, nem megfelelően dokumentált terméket (tételt) vissza kell utasítani.
- A beszerzett védőeszközöket be kell vételezni és nyilvántartásba kell venni.

6.10. A védőeszközök használatának oktatása

A védőeszközök rendeltetésszerű használatának általános szabályait a munkavédelmi oktatás keretei között kell oktatni.

Az oktatásnak az alábbiakra kell kiterjednie:

- a tevékenységekből adódó veszélyek és ártalmak, valamint az ellenük való védekezés módjaira,
- a tevékenységhez rendszeresített védőeszközök használatának módjára,
- a védőképesség tartalmára és korlátjaira,
- a védőeszközök használatának mellőzéséből származó következményekre,
- a védőeszköz használat közbeni meghibásodása esetén követendő magatartásra,
- a védőeszköz karbantartásának, ápolásának, fertőtlenítésének szabályaira,
- az oktatásnak elméleti és gyakorlati része is legyen. Meg kell győződni arról, hogy a dolgozó elsajátította-e kellőképpen az ismereteket, anélkül nem foglalkoztatható,
- az elméleti rész oktatásakor ismertetni kell a védőeszköz juttatási szabályzatot, amiben meghatározásra került a védőeszköz használat rendje és a feladatok ezzel kapcsolatban,
- ismertetni kell továbbá, hogy az egyes számukra kiadásra kerülő védőeszközök milyen ártalmak ellen védik meg őket,
- a gyakorlati részben a szabályos használatot a megfelelő illeszkedést, illetve több védőeszköz egyidejű viselése esetén annak a szabályos viselését kell ismertetni és gyakoroltatni,
- hozzáférhetővé kell tenni számukra a terméktájékoztatót is.
- az oktatást a közvetlen munkahelyi vezetőnek, vagy az általa kijelölt gyakorlattal rendelkező munkatársnak kell megtartania és dokumentálnia.

Egyéni védőeszközök használata:

- A munkavégzéshez kiadott egyéni védőeszközöket a munkavállalók és az ártalom hatókörében tartózkodók kötelesek rendeltetésszerűen használni, illetve reális veszély esetén készenlétben tartani.
- A munkahelyi ellenőrzésre jogosult vezetők kötelesek az előírt védőeszközt nem, illetve nem rendeltetésszerűen használókkal szemben szankciót kell kezdeményezni.
- A védőeszközt elidegenítő, elvesztő vagy szándékosan megrongáló munkavállalóval szemben, kártérítési eljárást lehet lefolytatni.
- A munkahelyen jogszerűen tartózkodó látogatók, hatósági személyek védőeszközzel való ellátásáért a fogadó szervezeti egység vezetője a felelős.
- A munkavállalók a felsorolt munkakörökben, munkafolyamatok végzésekor az ott meghatározott védőeszközt kötelesek használni.
- A védelmi képességét elvesztő egyéni védőeszközt haladéktalanul ki kell cserélni.

Védőeszközök használatának speciális szabályai:

- A védőruhát és védőfelszerelést a szükségletnek megfelelően munkába állás előtt kell a dolgozónak kiadni.
- Az egyéni védőeszköz hiányában a munkát elkezdni TILOS!
- Az egyéni védőeszköznek, védőfelszerelésnek kihordási ideje nincs, elhasználódása, megrongálódása esetén azonnal intézkedni kell a védőeszköz cseréjével kapcsolatban. A sérült, kopott, szakadt, vagy a védelmi képességét egyéb okok miatt elvesztett védőeszköz nem használható.
- Szemrevételezéssel kell meggyőződni arról, hogy a védőeszköz az előírt védelmi képességnek eleget tesz. A védelmi képesség és az elhasználódás még megengedett mértékét a terméktájékoztatónak kell tartalmaznia.
- A védőeszköznek a használat teljes időtartama alatt biztosítani kell a védelmet.
- A dolgozó köteles munkakezdés előtt az egyéni védőeszközt, védőfelszerelést megvizsgálni, s annak nem megfelelőssége esetén köteles közvetlen vezetőjét azonnal értesíteni, s a cserét kérni.
- Csak a rendeltetésszerűen használt egyéni védőeszköz képes a megfelelő védelmet nyújtani.
- A nem rendeltetésszerű használat miatt tönkrement védőeszközök értékét a dolgozókkal beszerzési áron meg lehet téríttetni.
- A terméktájékoztatót úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz a munkavállaló is bármikor hozzáférhessen.
- Azokban a munkakörökben, ahol a védőruha és a munkaruha azonos, ott csak védőruha adható ki.
- Az egyéni védőeszköz, védőfelszerelés pénzben nem váltható meg.

6.11. Az egyéni védőeszközök használatának ellenőrzési szabályai

A munkáltatói ellenőrzés terjedjen ki a következőkre:

A védőeszköz ellenőrzése során

- a védőeszköz azonosíthatóságára,
- a védelmi képesség meglétére,
- a védelmi képesség időszakos vizsgálatának meglétére,
- a tisztítás szakszerűségére és gyakoriságára.

A védőeszközök kezelése során

- a védőeszközök tárolása,
- a védőeszközök karbantartása, javítása,
- a védelmét veszített védőeszköz munkavégzésből való kivonására,
- a meghatározott védőeszközök veszélyes hulladékként való kezelése szabályszerűségére.

A védőeszközök használata:

- a munkavállaló használja-e a védőeszközt,
- a munkavállaló megfelelően használja-e a védőeszközt,
- a munkavállaló rendeltetésszerűen használja-e a védőeszközt,
- a védőeszköz munkavégzés közbeni tárolásának megfelelősége,
- a védőeszközök munkavégzés utáni ellenőrzése.

6.12. Az egyéni védőeszközök időszakos felülvizsgálata

- A védőeszközök egy meghatározott körét kell időszakos felülvizsgálat alá vonni azért, hogy hosszabb távon is használhatók legyenek.
- A felülvizsgálat időközzeit a gyártók, de bizonyos esetekben a szabványok írják elő, ebbe a kategóriába tartoznak:
 - a leesés elleni védőeszközök,
 - a légzésvédő eszközök,
 - a teljes testfelületet védő eszközök,
 - az elektromos áramütés elleni védőkesztyűk,
 - a rezgés elleni védőkesztyűk.
- A vizsgálatok időközzeit a gyártónak a terméktájékoztatóban fel kell tüntetnie.
- A munkáltatónak bizonyító erejű dokumentummal (pl. vizsgálati jegyzőkönyv) kell tudnia bizonyítani, hogy eleget tett ez irányú kötelezettségeinek.
- Amennyiben ennek nem tett eleget az adott védőeszköz nem használható.

6.13. Az egyéni védőeszköz kiadása, nyilvántartása

A kiadást feltétlenül írásban kell dokumentálni.

Teendők az egyéni védőeszközzel összefüggésben bekövetkezett munkabalesetek esetén

Egyéni védőeszköz miatt, vagy azzal összefüggésben bekövetkezett balesetek esetén a megfelelőséget kell vizsgálni.

Ez jelentheti azt, hogy

- a fennálló kockázatok ellen a megfelelő eszközt biztosították-e,
- rendeltetésszerűen használták-e a védőeszközt,
- az egyéni védőeszköz védelmi képessége megfelelő volt-e,
- megfelelően szabályozva volt-e a munkáltatónál az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendje.

Nem tartozik a baleseti kivizsgálás körébe annak megállapítása, hogy a védőeszköz minősítése megfelelő volt-e, helyes információkat tartalmazott-e a terméktájékoztató.

7. Kézi anyagmozgatás, raktározás, tárolás szabályai

7.1. Anyagmozgatási útvonalakra vonatkozó általános követelmények

Az anyagmozgatási útvonalakat az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésnek megfelelően kell kialakítani.

Az olyan munkavégzési területen, ahol gyalogos- és járműforgalom van, illetőleg rendszeresen anyagot szállítanak, a közlekedési, illetőleg az anyagmozgatási útvonalakat meg kell jelölni, vagy el kell választani egymástól.

Az anyagmozgatási útvonalak állapotát folyamatosan karbantartani szükséges.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit kielégítő munkakörnyezetet kell kialakítani, különös tekintettel

- a megfelelő megvilágításra,
- a szellőzésre,
- a hőmérsékletre,
- zavaró tényezők kiküszöbölésére.

7.2. Kézi anyagmozgatás

Személyi feltételek

Az anyagmozgatási munkát végzőnek orvosi szempontból alkalmasnak kell lennie, és munkavédelmi oktatásban kell részesülnie.

A kézi anyagmozgatói munkakörökben foglalkoztatott személyek előzetes és időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatra történő beutaláskor a munkáltatónak külön ki kell emelnie, hogy

- az adott munkavállaló kézi anyagmozgatási tevékenységet végez,
- megjelölve, hogy a munkaidő egészében vagy egy részében végzi-e ezt,
- milyen tömegű terhek mozgatása jöhet számításba

Ha a vizsgálatot végző orvos nem látja indokoltnak a fokozott baleseti veszéllyel járó munkakörben az időszakos vizsgálatok érvényességi idejének csökkentését, akkor az időszakos orvosi vizsgálatokat legalább a következő időszakonként kell elvégezni:

- 40 éves korig háromévenként,
- 40-50 életév között kétévenként;
- 50 év felett évenként.

A munkavédelmi oktatás során előzetesen, illetve szükség szerint időszakosan ismertetni kell az érintettekkel a hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeit és szabályait.

Tárgyi feltételek

A kézi anyagmozgató eszközt a mozgatandó teher tulajdonságainak megfelelően kell megválasztani, folyamatosan biztosítani kell:

- a munkavégzésre alkalmas állapotát,
- a rendeltetés szerinti használata.

Szervezési intézkedések

A mozgatott teher tulajdonságai és a munkakörnyezet sajátosságainak a figyelembe vételével:

- biztosítani kell a szükséges létszámot,
- a meghatározott feladat végrehajtásához a szükséges információkat és utasításokat meg kell adni az anyagmozgatást végző személyeknek,
- a munkavégzéshez szükséges ismereteket el kell sajátítani és be kell gyakoroltatni,
- a szükséges egyéni védőeszközöket rendelkezésre kell bocsátani és a viselésüket meg kell követelni,
- a munkafolyamat meg kell szervezni és irányítani kell,
- az anyagmozgatási útvonalakon egyszerre bonyolódó szállítási tevékenységeket össze kell hangolni.

7.3. Raktározás-tárolás

A tárolóhelyeket a tárolt anyagok fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak, egymásra hatásának, továbbá a környezetből eredő hatásoknak, illetőleg az anyag emberi egészségre, környezetre gyakorolt hatásának, a rakodás, szállítás és tárolás módjának figyelembevételével kell kialakítani.

Világítótestek és fűtőtestek közvetlen közelében áru nem tárolható, a világítótestektől legalább félméternyi, a fűtőtestektől legalább egyméternyi teret szabadon kell hagyni.

Nem torlaszolhatók el, még átmeneti jelleggel sem rakománnyal

- a közlekedési utak,
- menekülési utak,
- vészkijáratok,
- ajtók, ablakok,
- tűzjelző és tűzoltó készülékek, tűzcsapok,
- villamos berendezések kapcsolói, villamos biztosító és elosztó szekrények.

A raktározás, tárolás területét éghető hulladéktól mentesen kell tartani.

A raktárban éghető anyagú födém, tetőszerkezet és a tárolt éghető anyag között legalább 1 m távolságot kell biztosítani.

A közmű nyitó- és zárószerkezetét, a füstelvezető kezelőszerkezetet jól láthatóan meg kell jelölni.

A közlekedési út felületének simának, tisztának, csúszásmentesnek kell lennie.

Közlekedési út szélessége kézi anyagmozgatásnál legalább 0,75 m- 0,85m legyen.

Éghető anyagot, csak nem éghető anyagú polcon, helyiségben szabad tárolni.

Az anyagokat raktározni, tárolni fajtánként csoportosítva, a szükséges biztonsági feliratokkal ellátva szabad.

A kiömlött vagy lecsepegett anyagot, savat, éghető folyadékot stb. haladéktalanul fel kell takarítani.

A tárolt veszélyes anyag/keverék tárolóedényzete alá megfelelő méretű és nagyságú kármentőt kell elhelyezni a környezet károsításának a megelőzése érdekében.

A munkahelyeken az üzemeltetés alatt az olyan helyiségek ajtóit, amelyben személyek tartózkodnak, lezárni nem szabad.

Ha a munka jellege az ajtók zárva tartását szükségessé teszi, az ajtók külső nyithatóságát veszély esetére is biztosítani kell.

A tevékenység során keletkezett éghető-, környezetszennyező anyagokat, hulladékot folyamatosan, de legalább műszakonként, illetőleg a tevékenység befejezése után el kell távolítani.

Anyagok mozgatásának megkezdése előtt meg kell győződni, hogy a szállítandó anyagok, tárgyak vagy azok csomagolási módja, illetőleg mozgatása nem veszélyezteti az életet, egészséget, testi épséget.

Maró vagy mérgező hatású folyadékot csak az erre a célra szolgáló ép, lezárt, törés ellen védett edényben, anyagfajtánként csoportosítva, a tartalmat és tulajdonságait jelölő címkével/biztonsági jelzéssel megjelölt, elkülönített, elzárható helyen szabad tárolni.

Éghető, robbanásveszélyes elegyek képződésére alkalmas anyagok, folyadékok, gázok göngyölegeit csak szikramentes szerszámmal szabad felnyitni.

Csak olyan anyaggal szabad tisztítani minden göngyöleget (tartály, edény stb.), amely a göngyöleg tartalmával nem lép (pl. robbanásveszélyes) reakcióba.

Biztosítani kell az olyan anyagok veszélymentes tárolását.

A tárolt rakományokból kiálló hegyes, éles részeket tárolás előtt mentesíteni kell.

Különböző méretű, illetve különböző tömegű tárgyak felhalmozásánál, alul kell elhelyezni a nagyobb méretű, illetve tömegű és fölötte a kisebb méretű, illetve tömegű darabokat.

Csak ép, sérülésmentes csomagoló illetve egységtrakomány képző eszközben tárolható be az áru.

Darabárúk

Általános biztonságtechnikai szempontok

A tárolás helyének megválasztásakor figyelembe kell venni, hogy az egyes áru fajták a számukra kijelölt helyen csak az előírt módon tárolhatók.

Csak ép, sérülésmentes csomagoló - illetve egységtrakomány- képző eszközben tárolható be az áru.

Az áru vagy kiálló része nem nyúlhat be a szabadon hagyandó közlekedő térbe.

Állvány nélküli tárolás

Az árukat és a tárolási egységeket a padlószinten egy vagy több rétegben közvetlenül egymásra helyezve tárolják.

Akkor célszerű alkalmazni, ha viszonylag nagy mennyiséget kell egy áruajtából tárolni és az áruk, illetve a tárolási egységek a sérülés veszélye nélkül több rétegben egymásra helyezhetők, továbbá nincs szükség a tárolás során a közvetlen hozzáférés biztosítására minden tárolási egységhez.

Az áruháalmazok elrendezése az egy áruajtából tárolandó tárolási egységek számától függően lehet

8. Munkavédelmi oktatás

A munkavégzéssel kapcsolatos munkáltatói kötelezettségek között kiemelt jelentőségű a tájékoztatási, oktatási, információadási feladat.

A munkáltató és a munkavállalók közötti érdekazonossága arra vonatkozóan, hogy a biztonságos működés megvalósuljon.

Lényege, hogy csak a szabályokat, a helyi rendet, a munkaeszközöket, a kezeléseket és fogásokat, a védekezést, a rendkívüli helyzetre vonatkozó teendőket ismerő, munkavállaló képes balesetmentesen dolgozni.

A munkavédelmi oktatás a hatékony megelőzés legfontosabb gyakorlati feladata, mely során a munkáltató tájékoztatási és információadási kötelezettségének tesz eleget.

Megelőző intézkedések:

- a munkavállalók megfelelő utasításokkal történő ellátása,
- a veszélyes munkafolyamatoknál, technológiáknál a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentésének módjai,
- a veszélyforrások és az ellenük való védekezés módjainak meghatározása a munkahely egésze, és az egyes munkafolyamatok tekintetében
- a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközök használata (a védelmi képesség és biztonságos használat)
- a különböző munkáltatók alkalmazásában álló munkavállalók, ha egy időben végeznek munkát, valamint a hatókörben tartózkodók védelme
- a magyarul nem tudó munkavállalók (az általuk értett nyelven) a veszélyt jelző és tiltó jelzések ismertetése

8.1. A munkavédelmi oktatás alapelvei, céljai, tartalma

A munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel, jártassággal.

A szükséges ismeretek általános szinten történő megszerzése a szakmai képzés kompetenciájába tartozik.

A készség és a jártasság a helyi körülményeknek és adottságoknak, illetve a biztonságos munkavégzés szabályainak megismerése, begyakorlása a munkavédelmi oktatás keretében történik.

Előzetes munkavédelmi oktatást kell tartani a munkavállalónak a tevékenysége megkezdése előtt.

Különös figyelmet kell fordítani a rövid szakmai gyakorlattal rendelkezőkre.

A munkahely vagy munkakör megváltozásakor, valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor, a munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésekor, továbbá új technológia bevezetésekor szintén oktatni kell az érintett munkavállalókat.

Követelmény, hogy az oktatás szóbeli és gyakorlati tárgyát és időtartamát a helyi viszonyok figyelembevételével, a munka jellegének és veszélyességének megfelelően differenciáltan úgy kell meghatározni, hogy a dolgozók a biztonságos munkavégzéshez szükséges ***jártasságot és készséget megszerezzenek.***

Készség: a munkatevékenység végzéséhez szükséges tudatos cselekvések mintegy automatikussá váló módja. A készség gyakorlással és tanulással alakul ki. A készség kialakulása lehetővé teszi a figyelem egy részének felszabadulását munkavégzés közben. Tehát annak a dolgozónak a munkavégzése, aki a munkavédelmi oktatás során szerzett ismereteket a készség szintjén elsajátította, biztonságosabbá válik.

Jártasság: A gyakorlás és oktatás során megszerzett felkészültség a munkatevékenység magasabb szintű és biztonságosabb végzésére. Lényegében közbenső fok az ismeret és a készség között.

Az előírt munkavédelmi ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

A munkavédelmi oktatás során megszerzett munkavédelmi ismeretek megszerzését ellenőrizni kell az oktatás zárásaként.

8.2. A munkavédelmi oktatás

Az oktatás elméleti és gyakorlati részből áll.

Előzetes munkavédelmi oktatás

Az elméleti főleg a jogi és belső munkahelyi szabályok, szabványi követelmények, eljárások ismertetése, a gyakorlati a konkrét magatartást, szakmai „fogásokat” (munkafogásokat), rendkívüli helyzetben teendő lépéseket, magatartást, a munkaeszköz kezelést, a munkafolyamatokat mutatja és gyakoroltatja be.

Helyszíne a munkavégzés helye, a gép, berendezés, technológia működési helye. Ki kell egészítenie az elméleti oktatást a gyakoroltatással, a helyes cselekvési mód, a műveletek, a mozdulatok megfelelő alkalmazási készségének biztosítása céljából.

Ismétlődő munkavédelmi oktatás

Az ismétlődő munkavédelmi oktatás célja, a már megszerzett elméleti ismeretek felújítása, és, ha szükséges, a gyakorlati oktatás keretében elsajátítható tudnivalók felelevenítése, továbbá az eltelt időszak értékelése (pl. a balesetek, ellenőrzések, beszámolók tanulságai alapján) és a jövőbeni (munkavégzéshez kapcsolódó munkavédelmi) feladatok felvázolása. A tanulságok foglalják magukban a hibás, téves, felelőtlen magatartások tényleges vagy valószínűsíthető következményeit, a helyes, szabálykövető magatartás előnyeit.

A munkáltató határozza meg a munka jellegének megfelelő gyakoriságot munkakörönként. Az ismétlődő oktatás tematikája figyelembe veszi a munkakörhöz kapcsolódó ismereteket, az előző oktatás óta bekövetkezett változásokat, tapasztalatokat.

A munkavédelmi oktatás megvalósulási formája

- a tematika összeállítása,
- az oktatás megtervezése és megszervezése,
- az elméleti ismeretek átadása,
- az ismeretek számonkérésének, az esetleges vizsgáztatásnak a lebonyolítása,
- a dokumentáció kiállítása,
- a nyilvántartás vezetése,
- az ismétlődő oktatás aktualitásának figyelemmel kísérése,
- a rendkívüli oktatás igényének jelzése, kezdeményezése,
- az oktatással kapcsolatos munkáltatói feladatok teljesítésének ellenőrzése (pl. felügyelet alatt dolgozik-e az ismeretek elsajátításáig a dolgozó).

Rendkívüli munkavédelmi oktatás

A rendkívüli oktatás célja, hogy az előírt aktuális alkalmon túlmenően, tanulságos esethez kötődően alkalmat biztosítson egy súlyos baleset, rendkívüli esemény, üzemzavar, kvázi baleset (szerencsés véletlen okából sérülés nélküli súlyos esemény) megelőzési kérdéseinek, tanulságainak megbeszélésére. Indokolhatja az ilyen oktatás megtartását egy átfogó hatósági ellenőrzésből levonható következtetések elemző megtárgyalása.

A rendkívüli oktatás egy-két kiemelt témát tartalmaz, ismerteti a bekövetkezett esemény (baleset), annak okait. Az eset tanulságait levonva – elemezve -, a kívülálló okokat rangsorolva utalni kell a hasonló esetek elkerülésének feltételeire (ok-okozati összefüggésben, személyi, tárgyi feltételek vonatkozásában stb.).

Számonkérés

A számonkérés két formája: egyrészt az oktatás lezárásaként, az önálló munkavégzésre bocsátás előfeltételeként (technikai visszakerdezés), másrészt mint formális vizsga az előzőtől függetlenül, azaz a belső szabályozásban előírt munkakörhöz, feladatokhoz kötött belső eljárásaként.

A munkavédelmi oktatás dokumentálása

A törvényi előírás szerint, az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

Az oktatás dokumentációs formája „*a munkavédelmi oktatási napló*”

Ajánlott tartalma:

- az oktatás helye (szervezeti, illetve fizikai), kelte, időtartama
- jellege (előzetes, ismétlődő, rendkívüli)
- formája: elméleti, gyakorlati
- jogcíme: új belépő, változás (pl. munkaeszköz), új technológia bevezetése
- oktatottak köre
- oktatás tematikája (kivonatban mellékelhető)
- az oktatást végző(k) adatai (képzettsége is), tematikát, tananyagot összeállító(k)
- számonkérés (beszámoltatás) módja, eredménye
- aláírások (oktatók, oktatottak) – esetleg külön íven
- ellenőrzést végző (aláírása)
- a munkáltató részéről jelenlévő vezető (aláírása).

8.3. A munkavédelmi oktatás szabályozása

Az oktatandók köre (új belépők, új helyzetbe kerülők – ld. a korábban kifejtetteket, más munkáltatók munkavállalói, látogatók stb.),

- az ismétlődő oktatás gyakorisága (munkakörökre lebontva),
- időtartama, módja (szóbeli előadás, elbeszélés, magyarázat, szemléltetés, audiovizuális eszközök alkalmazása, programozott tankönyvek, munkafüzetek),
- személyi, tárgyi feltételek, tematikai minimum (esetleg mellékletben),
- a rendkívüli oktatás rendje (okai, elrendelése, lefolytatása),
- az oktatás, vizsgáztatás nyilvántartásának dokumentálása,
- az oktatást végzők felkészítésének, továbbképzésének rendje,
- a számonkérés (beszámoltatás, vizsgáztatás) módja (írásbeli, szóbeli, gyakorlati), rendje,
- a munkavédelmi feladatokért felelős szakemberoktatással, vizsgáztatással kapcsolatos feladatai,
- az írásos nyilatkozat alapját képező ismeretanyag összeállításának feltételei (ha ez a beszámoltatás egyik módja pl. a nem fizikai munkakörökben).

8.4. A munkavédelmi oktatás főbb szempontjainak összefoglalása

MUNKAVÉDELMI OKTATÁS						
TÍPUSA	ALANYA	FORMÁJA	TÉMA	OKTATÓ	BESZÁMOLÓ	VIZSGA
teljes körű előzetes munkavédelmi oktatás	új belépő	elméleti és gyakorlati	külső, belső előírások, gyakorlati munkafogások, egyedi magatartások	elméleti: munkavédelmi szakember gyakorlati: üzemi szakember	írásbeli, szóbeli, gyakorlati bemutatás	munkavédelmi szabályzat szerint
tematizált előzetes munkavédelmi oktatás	új helyzetbe kerülő személyek	elméleti és/vagy gyakorlati	új, változott előírások és gyakorlati ismeretek	ua.	ua.	ua.
ismétlődő munkavédelmi oktatás	minden résztvevő személy	elméleti és/vagy gyakorlati	egyedi, kiegészítő ismeretek, fogások	ua.	ua. nem fizikai: írásbeli	ua.
rendkívüli munkavédelmi oktatás	érintett személyek	elméleti (esetleg gyakorlati)	egyedi esetek, leírások	egyedi téma előadó (közreműködő: munkavédelmi szakember)	visszakérdezés	nincs

9. Veszélyes anyagokkal/keverékekkel történő munkavégzés

Munkahelyi kémiai biztonságra vonatkozó általános követelmények

9.1. Veszélyes anyag technológiai célra megválasztása

- a különböző tevékenységekhez kötelező a kevésbé veszélyes anyagot/keveréket kiválasztani.
- a veszélyes anyaggal és veszélyes keverékekkel végzett tevékenység sem a munkát végzőt, sem más személyek egészségét nem veszélyeztetheti, a környezetet nem károsíthatja.

9.2. Biztonsági Adatlap

Az 1907/2006/EK rendelet előírja, hogy a munkahelyi egészség és biztonság, illetőleg a környezetvédelem érdekében szükséges intézkedések megtétele céljából veszélyes anyag, illetve veszélyes keverék magyar nyelvű biztonsági adatlappal hozható forgalomba, illetőleg a tevékenység csak ennek birtokában végezhető, ha:

- az anyag veszélyes anyagnak van besorolva,
- ha az anyag a REACH Rendelet XIII. melléklete szerint perzisztens, bioakkumulatív és mérgező,
- nagyon perzisztens és nagyon bioakkumulatív,
- továbbá, ha az anyagra közösségi munkahelyi expozíciós határértéket állapítottak meg.

A biztonsági adatlapot a gyártó, importáló készíti, és az átvevőket a szállító látja el az adatlappal.

9.3. Veszélyes anyaggal végzett tevékenység megkezdése

A tevékenység megkezdésének további előfeltételei is vannak, a már korábbiakban idézettek szerint: tevékenység csak bejelentett anyaggal végezhető, magyar nyelvű biztonsági adatlapnak rendelkezésre kell állnia.

9.4. Határértékekkel szabályozott veszélyes anyagok/keverékek felhasználása

Határértékekkel szabályozott veszélyes anyagok koncentrációját – az expozíció mértékétől, az anyag(ok) veszélyességétől és a technológia stabilitásától függő gyakorisággal – meg kell határozni és azt folyamatosan ellenőrizni kell.

Határérték ellenőrzésére irányuló vizsgálatokat kizárólag:

- a Nemzeti Akkreditáló Testület által e területre és a mérendő vegyi anyagok meghatározására akkreditált laboratórium, vagy

- a nemzetközi jártassági vizsgálatban írásban igazolt módon eredményesen résztvevő laboratórium végezhet.

9.5. Dózis - Hatáselemzés

A dózis-hatás összefüggés elemzéséhez azt kell figyelembe venni, hogy a szervezetbe jutó veszélyes anyagok *determinisztikus* vagy *sztochasztikus* hatásúak-e, azaz létezik-e olyan küszöbérték, ami alatt bizonyosan nem következik be káros hatás (determinisztikus) vagy ilyen küszöb nem állapítható meg. Mai ismereteink szerint a késői toxikus hatású (elsősorban a rákkeltő) anyagok esetében nem állapítható meg biztonságos küszöbérték, azaz a legkisebb dózis esetében is valószínűség van a hatás kialakulásának.

A munkahelyi légtérbe kerülő veszélyes anyagok határértékeit az 5/2020. (II. 6.) ITM rendelet melléklete tartalmazza, a determinisztikus hatású anyagokra **ÁK** és **CK** értéket, a rákkeltőkre **MK** értéket állapít meg.

ÁK= *megengedett átlagos koncentráció*: a légszennyező anyagnak a munkahely levegőjében egy műszakon belül *megengedett* átlag koncentrációja, amely a dolgozó egészségére általában nem fejt ki káros hatást,

CK= *megengedett csúcskoncentráció (rövid ideig megengedhető legnagyobb levegőszennyezettség)*: a légszennyező anyagnak egy műszakon belül **ÁK** értéket meghaladó legnagyobb koncentrációja (az **ÁK**- és **CK**-értékre vonatkozó követelményeknek egyidejűleg kell teljesülniük)

MK= *maximális koncentráció*: a műszak során eltűrt legmagasabb koncentráció, a maximális koncentrációban végzett munka esetében a dolgozó teljes munkaképes élete során (18-62 évig) a potenciális halálos kimenetelű egészségkárosító kockázat (rosszindulatú daganatos megbetegedés kockázata) $\leq 1:105/\text{év}$ (10 mikrorizikó/év).

További információt ad ebben a vonatkozásban a már idézett 25/2000. rendelet 1. Melléklete: a listában szereplő anyagok mellett betű jelölés, melyek jelentése az alábbiak:

- „b” a bőrön át felszívódó anyagok,
- „i” az ingerlő anyagok,
- „sz” a szenzibilizáló hatású anyagok,
- „m” maró hatású anyagok

Megjelöli a rendelet melléklete azokat a komponenseket is, amelyeknél a biológiai expozíciós mutatót (**BEM**, **BHM**) is rendszeresen vizsgálni kell, így a munkavállalót érő expozíció mértékének rendszeres ellenőrzése megtörténik.

BEM= *biológiai expozíciós mutató*: a vegyi anyag vagy metabolit koncentrációja biológiai mintában (vizeletben vagy vérben);

BHM = *biológiai hatásmutató*: a vegyi anyag, illetve metabolitjának a szervezetet károsító hatására jellemző biokémiai paraméter.

10. Melléklet

Fogalom meghatározások

Az 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről alapján:

Szervezett munkavégzés: a munkaviszonyban, a közszolgálati, a közalkalmazotti jogviszonyban, a bíró szolgálati viszonyában, az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyában, az ügyészségi szolgálati viszonyban, szövetkezeti tagság esetén a munkaviszony jellegű jogviszonyban, a szakképző iskolákban a tanulói jogviszony keretében a szakmai képzési követelmények teljesülése során, továbbá a tanuló szerződés alapján, a hallgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során, a büntetés-végrehajtási jogviszonyban (előzetes letartóztatásban, elítéltként), a közigazgatási határozat alapján, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a katasztrófavédelem szerveinek tagjai által szolgálati viszonyukban, az önkéntes jogviszonyban végzett munka, valamint a munkáltató által szervezett (kezdeményezett, irányított vagy jóváhagyott) társadalmi munka.

Munkáltató: a munkavállalót szervezett munkavégzés keretében foglalkoztató. Munkáltatónak kell tekinteni a munkaerő-kölcsönzés keretében átengedett munkavállalót kölcsönvevőként foglalkoztatót, a kirendelt munkavállalót foglalkoztatót, a szakképzés keretében gyakorlati oktatást folytatót, valamint a mást nem foglalkoztatót, a munkáját kizárólag személyesen végző egyéni vállalkozót a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelmére vonatkozó rendelkezések [9. § (2) bekezdés] tekintetében. A társadalmi munka esetén munkáltató a társadalmi munka szervezője. Magyar adószámmal nem rendelkező külföldi munkáltató esetén munkáltató az a személy vagy szervezet, aki, illetve amely a tényleges irányítást gyakorolja, vagy a munkahelyért a fő felelősséget viseli, ennek hiányában az, akinek a területén a munkavégzés folyik.

Munkavállaló: a szervezett munkavégzés keretében munkát végző személy.

Munkavédelmi képviselő: olyan, a munkavállalók által választott személy, aki a munkáltatóval való együttműködés során képviseli az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő munkavállalói jogokat és érdekeket.

Munkahely: minden olyan szabad vagy zárt tér (ideértve a földalatti létesítményt, a járművet is), ahol munkavégzés céljából vagy azzal összefüggésben munkavállalók tartózkodnak. Munkahelynek kell tekinteni a mást nem foglalkoztatót, a munkáját kizárólag személyesen végző egyéni vállalkozó munkavégzési helyét is.

Létesítés: az a folyamat, melynek eredményeként új üzem, munkahely jön létre, vagy meglévő felújítása, bővítése, átalakítása, illetve gép telepítése történik, függetlenül attól, hogy létrejötté után termelő vagy nem termelő célra használják.

Áttelepítés: munkavédelmi szempontból korábban üzembe helyezésre kötelezett munkaeszköz olyan áthelyezése, amely üzembe helyezési, üzemeltetési körülményei tekintetében lényeges változást okoz.

Munkaeszköz: minden gép, készülék, szerszám vagy berendezés, amelyet a munkavégzés során alkalmaznak, vagy azzal összefüggésben használnak (kivéve: az egyéni védőeszköz).

Munkavédelmi üzembe helyezés: az a munkavédelmi eljárás, amelynek során a meggyőződik arról, hogy az adott létesítmény, munkahely, technológia, munkaeszköz a munkavédelmi követelményeket kielégíti, és üzemeltetését elrendeli.

Telephely: a tevékenység (munkavégzés) gyakorlásának - a munkáltató székhelyétől különböző - helye, ideértve a munkáltató fióktelepét is.

Újraindítás: az olyan - munkavédelmi szempontból korábban üzembe helyezett - munkaeszköz, technológia újbóli üzembe helyezése, amelyet műszaki okból egybefüggően 30 napot meghaladóan nem használtak, vagy amelyen teljes szétszereléssel együtt járó javítási munkafolyamatot végeztek.

Veszélyes: az a létesítmény, munkaeszköz, anyag/készítmény, munkafolyamat, technológia (beleértve a fizikai, biológiai, kémiai kóroki tényezők expozíciójával járó tevékenységeket is), amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége, biztonsága megfelelő védelem hiányában károsító hatásnak lehet kitéve.

Veszélyforrás: a munkavégzés során vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet.

Veszélyforrás lehet különösen:

- a fizikai veszélyforrás, ezen belül a
- = munkaeszközök, járművek, szállító-, anyagmozgató eszközök, ezek részei, illetve mozgásuk, termékek és anyagok mozgása,
- = szerkezetek egyensúlyának megbomlása,
- = csúszós felületek,
- = éles, sorjás, egyenetlen felületek, szélek és sarkok,
- = tárgyak hőmérséklete,
- = a munkahelynek a föld (padló) szintjéhez viszonyított elhelyezése,
- = szintkülönbség,
- = súlytalanság,
- = a levegő nyomása, hőmérséklete, nedvességtartalma, ionizációja és áramlása,
- = zaj, rezgés, infra- és ultrahang,

- = világítás,
- = elektromágneses sugárzás vagy tér,
- = részecskesugárzás,
- = elektromos áramköri vagy sztatikus feszültség,
- = aeroszolok és porok a levegőben;
- a veszélyes anyag
- a biológiai veszélyforrás, ezen belül a
 - = mikroorganizmus és anyagcsereterméke,
 - = makroorganizmus (növény, állat);
- a fiziológiai, idegrendszeri és pszichés igénybevétel.

Sérülékeny csoport: az a munkavállalói kategória, amelybe tartozó munkavállalókat testi, lelki adottságaik, állapotuk következtében a munkavégzéssel összefüggő kockázatok fokozottan fenyegetnek, illetve akik maguk is fokozott kockázatot jelenthetnek munkavégzésük során (pl. fiatalok, terhes, nemrég szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősebbek, megváltozott munkaképességűek).

Munkahigiénés vizsgálatok: a munkakörnyezetben lévő kóroki (fizikai, kémiai, biológiai, ergonómiai, pszichoszociális) tényezők feltárására, szintjének, továbbá a végzett munkából és a munkakörnyezet hatásaiból adódó megterhelés mennyiségi meghatározására alkalmas eljárások, valamint olyan vizsgálatok, amelyek eredményeként javaslat tehető a munkából és a munkakörnyezetből származó egészségkárosító kockázatok kezelésére (csökkentésére).

Munkaképtelen: az a munkavállaló, aki a balesettel vagy egészségkárosodással összefüggő és gyógykezelést igénylő állapota miatt munkát nem tud végezni, függetlenül attól, hogy erre az időtartamra táppénzben részesül vagy sem.

Foglalkozási megbetegedés: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

a) a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve

b) a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.

Fokozott expozíció: a munkavállaló szervezetében a munkavégzés során, a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben a külön jogszabályban meghatározott biológiai határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés mindkét fülön.

Kockázat: a veszélyhelyzetben a sérülés vagy az egészségkárosodás valószínűségének és súlyosságának együttes hatása.

Pszichoszociális kockázat: a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások (konfliktusok, munkaszervezés, munkarend, foglalkoztatási jogviszony bizonytalansága stb.) összessége, amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakcióit, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be.